

รายงานการวิจัย

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน
ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

The Study of Tourism Potential:
Case Study of Tambon Muenwai,
Amphor Muang Nakhon Ratchasima Province

กมลวรรณ นวลอนันต์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ปีงบประมาณ 2561

ธันวาคม 2562

รายงานการวิจัย

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน
ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

The Study of Tourism Potential:
Case Study of Tambon Muenwai,
Amphor Muang Nakhon Ratchasima Province

กมลทรรศน์ นวลอนันต์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ปีงบประมาณ 2561

ธันวาคม 2562

รายงานการวิจัย

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน
ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

The Study of Tourism Potential:
Case Study of Tambon Muenwai,
Amphor Muang Nakhon Ratchasima Province

นางกมลทรรศน์ นวลอนันต์

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ปีงบประมาณ 2561

ธันวาคม 2562

“ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา”

หัวข้อวิจัย	การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อผู้วิจัย	นางกมลพรรณ นวลอนันต์
หน่วยงาน	สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ปีที่ทำวิจัยเสร็จ	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยว 2) ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของชุมชน 3) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน 4) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยสอบถามกับกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน และกลุ่มบุคคลในชุมชนหมื่นไวยจำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (t-test) ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนหมื่นไวยมีศักยภาพการท่องเที่ยวในภาพรวมด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก และ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ด้านคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน พบว่าควรได้รับการส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ปรับปรุงศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน โดยปรับปรุงเส้นทางคมนาคมและป้ายบอกทาง จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมในการบริการนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดบริการห้องน้ำ ห้องสุขา ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และจุดจำหน่ายของที่ระลึก เพิ่มประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยและบำบัดน้ำเสีย พัฒนาคุณภาพของข้อมูลที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงเพิ่มความหลากหลายของแหล่งข้อมูล และเพิ่มศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ ศักยภาพการท่องเที่ยว ชุมชนหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา

Research Title	The Study of Tourism Potential: Case Study of Tambon Muenwai, Amphor Muang Nakhon Ratchasima Province
Researcher	Mrs.Kamonthat Nualanan
Institute	Tourism Industry Program, Faculty of Management Science Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Year	2019

Abstract

This research aims to 1) study tourism potential in Meaunwai District area, Nakhon Ratchasima province from the opinions of Thai tourists 2) study tourism potential in Meaunwai District area, Nakhon Ratchasima province from the opinions of local people 3) compare opinions on the potential level of tourism in Meaunwai District area, classified by Thai tourists and local people 4) suggest guidelines to improve the tourism potential of Meaunwai District area. The research instrument is questionnaire. The participants are 400 Thai tourists and 400 Meaunwai people. The obtained data is analyzed for frequency, percentage, mean, standard deviation and compared mean using t-test.

The results of this research show that there are six potential aspects of Meaunwai tourism, which are the high level, include value of tourist attraction, community attraction accessibility, environment of tourist attractions, the reputation of the attractions, and tourist attraction management; and one potential aspect with moderate level is the accommodation.

The suggested guidelines to improve tourism potential of Meaunwai District area include; to improve the potential of tourist attractions to attract more tourists, to improve community accessibilities especially roads and guideposts, to provide facilities for tourists, especially toilets, tourist center and souvenir shops, to increase efficiency of solid waste disposal and waste water treatment, to develop quality of tourism information used in PR and to increase variety of PR sources, and to increase the potential of tourism capacity to be better.

Key words: tourism potential, Meaunwai District area, Nakhon Ratchasima province

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากทุนอุดหนุนการวิจัยสำหรับอาจารย์และบุคลากร แผนงาน
บูรณาการวิจัยและนวัตกรรมผลิต โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้าง/สะสมองค์ความรู้ที่มีศักยภาพ งานวิจัย
เชิงพื้นที่ งบ บ.กศ. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางการจัดทำ
แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยร่วมกัน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาจะเกิดประโยชน์
กับการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และเกิดการขับเคลื่อนด้านการ
พัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นต่อไป

กมลทรรศน์ นวลอนันต์

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บัญชีตาราง	ฉ
บัญชีภาพประกอบ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 คำถามในการวิจัย	4
1.4 ประโยชน์ของการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	6
2.2 แนวคิดด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	11
2.3 แนวคิดการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	14
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน	16
2.5 ขอบเขตของพื้นที่วิจัย	19
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
3.3 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ	27

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	34
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	35
4.1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย	35
4.2 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของคนในชุมชน	43
4.3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน	52
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
5.1 สรุปผลการวิจัย	61
5.2 อภิปรายผล	63
5.3 แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	66
5.4 ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	80
ภาคผนวก 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากผลการวิเคราะห์ SWOT	81
ภาคผนวก 2 แบบสอบถาม	84
ภาคผนวก 3 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย	94
ประวัติวิทยานิพนธ์	98

บัญชีตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของทุกคำถามเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยว	28
3.2 ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของทุกคำถามเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของคนในชุมชน	31
4.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 392)	36
4.2 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน	39
4.3 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยว	39
4.4 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	40
4.5 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	41
4.6 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน	42
4.7 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	42
4.8 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ	43
4.9 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คนในชุมชน (n = 303)	44
4.10 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน	46
4.11 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	47

4.12 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	48
4.13 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	48
4.14 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน	49
4.15 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	50
4.16 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านการบริหารจัดการ	50
4.17 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	51
4.18 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว	52
4.19 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย ด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง	53
4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย ด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ (ของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต) จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง	54
4.21 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง	55
4.22 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง	55
4.23 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง	57
4.24 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง	57

4.25 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยว ของชุมชนหมื่นไวยด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง	58
4.26 แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นที่มีต่อระดับ ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว ชาวไทยและคนในชุมชน	60
5.1 สรุปประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนที่ควรได้รับการ พัฒนา	66
5.2 สรุปประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ (ของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต) ที่ควรได้รับการพัฒนา	67
5.3 สรุปประเด็นศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยที่ควร ได้รับการพัฒนา	67
5.4 สรุปประเด็นศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกรท่องเที่ยว ภายในชุมชนที่ควรได้รับการพัฒนา	69
5.5 สรุปประเด็นศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่น ไวยที่ควรได้รับการพัฒนา	71
5.6 สรุปประเด็นศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวที่ควรได้รับการ พัฒนา	71
5.7 สรุปประเด็นศักยภาพด้านการบริหารจัดการที่ควรได้รับการพัฒนา	72
5.8 สรุปประเด็นศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ควร ได้รับการพัฒนา	73

บัญชีภาพประกอบ

ภาพที่

หน้า

2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

23

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาวิจัยในส่วนบทนำนี้ ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึง ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเดินทางท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมธรรมชาติของมนุษย์ที่มีมาในอดีต และได้มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ ยิ่งมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งก็ยิ่งทำให้การเดินทางท่องเที่ยวขยายวงกว้างขวางออกไป โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ หลากหลาย ทั้งเพื่อธุรกิจ เพื่อนันทนาการ หรือเพื่อศึกษาหาความรู้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับความนิยมทั่วโลก มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีอย่างต่อเนื่องนี้ทำให้หลายประเทศให้ความสนใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้นด้วย

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาล ทั้งยังมีบทบาทและเป็นกลยุทธ์สำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวโดยกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) ต่อเนื่องถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีศักยภาพทางทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ ซึ่งสามารถนำมาทดแทนการถดถอยของภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมสาขาอื่น ๆ ทำให้รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งและก่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาสาขาธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องให้กระจายทั่วทุกพื้นที่ นับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ อันเป็นการช่วยสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ทุกระดับอาชีพ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) อีกทั้งรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุน กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อนำรายได้เข้าสู่ประเทศและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งในปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของ

ประเทศไทยมีการพัฒนาเติบโตอย่างต่อเนื่อง เกิดการลงทุนด้านสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว แต่ไม่มีการคิดวางแผนการจัดการและการอนุรักษ์ไว้ จึงก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณี (นิศา ชัชกุล, 2555)

ตำบลหมื่นไวย เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีนโยบายด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาของจังหวัดนครราชสีมาที่ว่า “ประตูสู่อีสาน ศูนย์กลางการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ การแปรรูปสินค้าเกษตรและการท่องเที่ยว” ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย, 2560)

1. จัดตั้งกลุ่มอาชีพชุมชน เพิ่มทักษะวิชาการประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ แก้ไขปัญหาการจ้างงานให้กับพี่น้องตำบลหมื่นไวย
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ปรับปรุง ภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างงานและรายได้ให้แก่ชุมชน
3. ส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือนส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือน
4. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนของตำบลหมื่นไวย
5. พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิม สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ รวมทั้งกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวของตำบลหมื่นไวยเพิ่มขึ้น โดยร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

นโยบายด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวดังกล่าว สอดรับกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ของจังหวัดนครราชสีมาที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างและกระจายรายได้สู่ประชาชนในพื้นที่ โดยส่งเสริมให้เกิดการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรม การเพิ่มศักยภาพสินค้าและบริการ การพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และการพัฒนาผู้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและอย่างมีคุณภาพ หากขาดการบริหารจัดการที่ดีอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยวนั้นได้ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การดำเนินการโดยคำนึงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและการรองรับนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การสร้างและปลูกฝังจิตสำนึก รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้สู่ชุมชน

ตำบลหมื่นไวย เป็นตำบลหนึ่งที่มีความเก่าแก่และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีอายุกว่า 300 ปี ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โบสถ์ 300 ปี วัดหมื่นไวย ชาวตำบลหมื่นไวยมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ผสมผสานระหว่าง

สังคมเมืองและสังคมเกษตรกรรม เป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง ทั้งวิถีชีวิต วัฒนธรรม รวมถึงโบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ แต่ชุมชนหมื่นไวยยังไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในเรื่องการท่องเที่ยว เนื่องจากขาดการสนับสนุนในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบถึงสถานที่ท่องเที่ยวรวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวที่สำคัญภายในชุมชน อย่างไรก็ตาม ชุมชนหมื่นไวยอยู่ในพื้นที่ของอำเภอเมือง ทำให้ทรัพยากรที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวบางส่วนได้รับการพัฒนาบ้าง หากแต่การพัฒนายังไม่เต็มศักยภาพ ไม่ว่าจะเป็นความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม การตอบรับของคนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การศึกษา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นักท่องเที่ยว และชุมชน คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และเห็นบุคคลสำคัญในการประเมินความพร้อมและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยว และคนชุมชน โดยเป็นการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน จากมุมมองของนักท่องเที่ยว คือ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4) ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว และ 6) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ 8 ด้าน จากมุมมองของชุมชน คือ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4) ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว 6) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 7) ด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และ 8) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป รวมถึง เพื่อให้ชุมชนสามารถดึงศักยภาพด้านต่าง ๆ ในชุมชนมาพัฒนาเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวและวัฒนธรรมอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม ศึกษารูปร่างทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนให้ยั่งยืนเพื่อเป็นมรดกสืบทอดไปยังรุ่นต่อ ๆ ไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของชุมชน

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.3 คำถามในการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลวิจัยได้ดังนี้ คือ

1. ชุมชนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับใด?
2. ชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างไร?

1.4 ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาชุมชนหมื่นไวยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว
3. สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนในอนาคตต่อไป เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นต้น

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ 1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน มีขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา คือ แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดนครราชสีมา รวม 5 แห่ง คือ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี วัดศาลาลอย อำเภอเมืองนครราชสีมา อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อำเภอพิมาย

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 2) ประชากรในชุมชนหมีน้ำไว อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน มีขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาคือ 9 หมู่บ้านภายในตำบลหมีน้ำไว อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัยทำการศึกษาประเด็นศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลหมีน้ำไว อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย และคนชุมชน โดยมีขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษา คือ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4) ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว 6) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 7) ด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และ 8) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย ประมวลผล และสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2561 – มกราคม 2562

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ศักยภาพการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของทรัพยากรในตำบลหมีน้ำไว อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนจะต้องมีความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยว วิถีชีวิต วัฒนธรรม การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่ดี แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก มีการบริหารจัดการที่ดี มีการกำหนดขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

1.6.2 การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของบุคคลจากสถานที่ซึ่งเป็นที่อาศัยอยู่ประจำไปยังสถานที่อื่น ในที่นี้หมายถึงตำบลหมีน้ำไว อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการชั่วคราวและเดินทางกลับไปสถานที่อาศัยเดิม โดยการเดินทางนั้นไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพโดยตรง

1.6.3 ตำบลหมีน้ำไว หมายถึง ตำบลหนึ่งทางทิศเหนือของเทศบาลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์และสนับสนุนการศึกษาวิจัย ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นการนันทนาการ (Recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure Time) ที่มีการเดินทาง (Travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่ง มักหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้อ้างถึงความหมายของการท่องเที่ยวจากการนิยามขององค์การสหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้น ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางมีเงื่อนไข 3 ประการคือ

1. มีการเดินทาง (Travel) หมายถึง มีการวางแผนเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งโดยใช้ยานพาหนะนำไปเป็นระยะไกลหรือไกล

2. มีจุดหมายปลายทาง หมายถึง มีสถานที่ที่เลือกเดินทางไปเยือนและใช้ช่วงเวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้น มักเป็นสถานที่ที่มีความสวยงาม หรือเป็นสถานที่ที่มีรากฐานทางประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่

3. มีความมุ่งหมาย หมายถึง มีความประสงค์ในการเดินทางที่ไม่ใช่เพื่อไปประกอบอาชีพ หรือไปอยู่ประจำ ซึ่งความมุ่งหมายนี้สามารถแบ่งได้เป็น 9 อย่างคือ

- 1) ความมุ่งหมายเพื่อพักผ่อนในวันหยุด (Holiday-Mass Popular Individual) เป็นความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อพักผ่อนในวันหยุด

- 2) ความมุ่งหมายเพื่อวัฒนธรรมและศาสนา (Cultural and Religion) เป็นความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นอื่นๆ ที่น่าสนใจ

- 3) ความมุ่งหมายเพื่อการศึกษา (Education) เป็นความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อการศึกษาวิจัยดูงานและสอนหนังสือในท้องถิ่นอื่น

- 4) ความมุ่งหมายเพื่อการกีฬาและบันเทิง (Sport and Recreation) เป็นความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อชมการแข่งขันกีฬา หรือเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในท้องถิ่นอื่น

5) ความมุ่งหมายเพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ (Historical and Special Interest) เป็นความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อชมโบราณสถานและสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์

6) ความมุ่งหมายเพื่องานอดิเรก (Hobbies) เป็นความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อทำงานอดิเรก

7) ความมุ่งหมายเพื่อเยี่ยมญาติมิตร (Visiting Friends and Relatives) เป็นความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติมิตรที่อยู่ห่างไกลคนละท้องถิ่น

8) ความมุ่งหมายเพื่อธุรกิจ (Business) เป็นความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อธุรกิจ แต่ได้จัดเวลาว่างนอกเหนือจากการปฏิบัติงานนั้นทำการท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น ๆ

9) ความมุ่งหมายเพื่อประชุมและสัมมนา (Conference and Congress) เป็นความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อเข้าร่วมการประชุมสัมมนาในท้องถิ่นอื่น โดยปกติผู้จัดมักมีรายการนี้ให้ยกรวมอยู่ด้วย

ในบางครั้งการเดินทางอาจไม่ใช่การท่องเที่ยว หากอยู่ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้

- 1) เป็นการเดินทางไปยังท้องถิ่นอื่นเพื่อสินจ้างหรือประกอบอาชีพ
- 2) เป็นการเดินทางไปยังท้องถิ่นอื่นเพื่อตั้งถิ่นฐานประจำถาวร
- 3) เป็นการเดินทางไปยังท้องถิ่นอื่นเพื่อปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ โดยได้รับค่าจ้างตอบแทน
- 4) เป็นการเดินทางข้ามพรมแดนไปทำงานนอกประเทศเป็นประจำทุกวัน
- 5) เป็นการเดินทางผ่านประเทศอื่นโดยไม่แวะลง แม้ว่าการเดินทางจะอยู่ในอาณาเขตของประเทศนั้นเป็นเวลานานกว่า 24 ชั่วโมงก็ตาม
- 6) เป็นการเดินทางไปยังท้องถิ่นอื่นโดยถูกบังคับ เช่น กองทหารเดินทางจากเชียงใหม่ไปเชียงใหม่ เป็นต้น

พงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ (อ้างถึงใน กนกวรณ ดุงศรีแก้ว, 2549: 12) กล่าวว่า “การท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในด้านระบบนิเวศของทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยธรรมชาติ ป่าไม้ และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตลอดจนคุณค่า ความเชื่อ ความนิยม วัฒนธรรม ฯลฯ ของชุมชนนั้นๆ เมื่อนักท่องเที่ยวมีความเข้าใจดีแล้ว นักท่องเที่ยวจึงปฏิบัติให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติหรือชุมชนนั้นๆ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อม สังคมหรือชุมชนนั้น”

Hanziker และ Krapf (อ้างถึงใน กนกวรณ ดุงศรีแก้ว, 2549: 12) ได้กล่าวว่า “การท่องเที่ยวหมายถึงรวมถึงผลรวมและความเกี่ยวเนื่องที่เกิดจากการเดินทาง และการพักอาศัยของบุคคลที่ไม่ใช่คนในท้องถิ่นนั้น บุคคลเหล่านี้ก็ไม่ได้เข้ามาพักเป็นการถาวร และบุคคลเหล่านั้นก็ไม่เกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมที่มีรายได้ใด ๆ ทั้งสิ้น”

คำว่า การท่องเที่ยว มีความหมายกว้างมาก ซึ่งมีได้หมายความเฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิงเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการเดินทางเพื่อประชุมสัมมนา เพื่อการศึกษาหาความรู้เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมญาติสนิทมิตรสหาย โดยสามารถแบ่งความหมายของ การท่องเที่ยว ได้ 2 ทศนะ ดังนี้ (ฉัตรมฤณ พิชัยกมลฉัตร, 2550: 12-13)

1. ความหมายการท่องเที่ยวในทศนะที่แคบ ลอร์สัน และบอร์ด โบวี (Lawson & Baud Bovy) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของการเดินทาง (Travel) เป็นนันทนาการ (Recreation) รูปหนึ่งที่เกิดขึ้นในเวลาว่างที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่ง ซึ่งมักหมายถึงที่อยู่อาศัยปกติ ไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่วนแม็คอินทอช (McIntosh) ให้ความหมายการท่องเที่ยวไว้ว่า “การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของการเดินทางเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานที่”

2. ความหมายของการท่องเที่ยวในทศนะที่กว้าง ตามแนวคิดของแม็คอินทอช และโกลด์เนอร์ (McIntosh & Goldner) การท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระกวางนักท่องเที่ยวกับธุรกิจบริการต่างๆ รวมทั้งรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชากรในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูดด้วยการต้อนรับที่อบอุ่น มีไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือน โดยพิจารณาจาก 4 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้ คือ

1) นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน หมายถึง ผู้เดินทางท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์ที่สัมผัสได้ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งจุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไป

2) ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง ธุรกิจที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งคงคาดหวังผลกำไรจากการประกอบธุรกิจ

3) หน่วยงานภาครัฐที่ดูแลการท่องเที่ยว หมายถึง องค์กรของรัฐบาลที่จัดขึ้นเพื่อควบคุมดูแลการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามแผนนโยบายของรัฐที่วางไว้

4) ชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว หมายถึง ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่หลักสำหรับการท่องเที่ยว โดยการแสดงการมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว และในบางครั้งก็เป็นส่วนหนึ่งในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีกด้วย

บัลเตอร์ (Bulter, R.W.) (อ้างถึงใน ฉัตรมฤณ พิชัยกมลฉัตร, 2550: 13-14) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จะต้องอยู่ในลำดับขั้นตอนวิวัฒนาการ 6 ขั้นตอน คือ

1. การค้นพบ (Exploration) เกิดขึ้นโดยนักค้นพบกลุ่มเล็กๆ เป็นการค้นพบที่ไม่เป็นพิธีการ ไม่มีความสะดวกสบายต่างๆ ขั้นตอนนี้สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มีเปลี่ยนแปลงจากนักท่องเที่ยวกระทำแต่อย่างใด

2. ช่วงเกี่ยวพัน (Involvement) เป็นช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นเดินทางเข้าสู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น พร้อมกับมีการพัฒนาสาธารณูปโภคในบริเวณดังกล่าว
3. ขั้นตอนที่มีการพัฒนา (Development) เป็นช่วงที่มีการพัฒนาสูงสุด มีสาธารณูปโภคที่ทันสมัยเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการตลาดท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน และมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพมากที่สุด
4. ขั้นตอนที่เป็นปึกแผ่น (Consolidation) ในแหล่งท่องเที่ยวจะมีความชัดเจนด้านธุรกิจมากขึ้น มีย่านธุรกิจที่แบ่งพื้นที่ออกไป เป็นแหล่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างสมบูรณ์ในบรรดาสาธารณูปโภคต่างๆ ของพื้นที่เดิมตั้งแต่ช่วงแรกเริ่มค้นพบจะถูกเปลี่ยนแปลงไปจนหมด
5. ขั้นตอนหยุดนิ่ง (Stagnation) เป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวในพื้นที่มากที่สุด (Peak Number of Tours) และบางครั้งอาจมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพธรรมชาติในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และจากการที่จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นกว่าในขั้นตอนที่ 4 จึงอาจทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมในแหล่งท่องเที่ยว
6. ขั้นเสื่อม (Decline or Degeneration) เป็นขั้นตอนที่สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมีความเสื่อมโทรมลง สาธารณูปโภคและการบริการล้าสมัยไม่เหมาะสมกับสมัยนิยม นักท่องเที่ยวลดน้อยลงไปที่พักต่างๆ ที่มีอยู่จะเปลี่ยนแปลงกลายเป็นที่อยู่อาศัยหรือบ้านเรือน เพื่อการพักผ่อนการของผู้สูงอายุ เกิดการตั้งถิ่นฐานที่มิใช่เพื่อการท่องเที่ยว

2.1.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมี 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) และตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) (นิออน ศรีสมยง, 2552) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ มีองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบหลัก 3 ด้านมีดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม วัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เป็นองค์ประกอบด้านอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) ถือเป็นทรัพยากรหลักทางการท่องเที่ยว สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตก ภูเขา ถ้ำ น้ำพุร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง)
 - 1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่
 - 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชน โบราณ พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน

2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะของพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภพาดชีวิตในชนบท) ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ไร่ สวน พืช ผัก ผลไม้ และเหมือง

2. บริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) หมายถึง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรงเท่านั้น เป็นองค์ประกอบด้านอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่

2.1 การคมนาคมขนส่ง (ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ)

2.2 สถานที่พักแรม (โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสเฮ้าส์ โฮมสเตย์ ฯลฯ)

2.3 อาหารและเครื่องดื่ม (ร้านอาหาร ภัตตาคาร รถเข็น หาบเร่ แผงลอย ฯลฯ)

2.4 บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ มี 2 ส่วน ได้แก่

1) ผู้ประกอบธุรกิจการจัดนำเที่ยว (Tour Operator) คือ ผู้จัดรายการนำเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อให้ตัวแทนจำหน่ายนำไปขาย หรือผู้บริการจัดรายการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ

2) ตัวแทนจำหน่ายทางการท่องเที่ยว (Travel Agent) คือผู้จำหน่ายทัวร์ที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจัดขึ้น และเป็นตัวแทนจำหน่ายห้องพัก บัตรโดยสารเครื่องบิน หรือให้บริการต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง

2.5 ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก (ห้างสรรพสินค้า ตลาด ย่านหัตถกรรม ฯลฯ)

2.6 สถานบันเทิง (โรงภาพยนตร์ โรงละคร ผับ ดิสโก้เธค คาราโอเกะ ฯลฯ)

2.7 บริการอื่นๆ เช่น การอำนวยความสะดวกในการเข้า-ออกเมือง

3. ตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางมาท่องเที่ยว และใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และบริการด้านการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น เป็นองค์ประกอบด้านอุปสงค์ (Tourism demand) ปกติตลาดการท่องเที่ยวมักจะเน้นที่นักท่องเที่ยว ซึ่งในกระบวนการจัดการ หมายถึงรวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย สำหรับความหมายของนักท่องเที่ยว มี 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ผู้มาเยือน (Visitors) คือบุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรของตนในระยะเวลาไม่เกิน 90 วันเพื่อกิจกรรมต่างๆ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดค่าจ้าง ค่าตอบแทนจากสถานที่ที่ตนไปเยือน (ซึ่งไม่รวมการเดินทางเพื่อไปทำงาน เพื่อการศึกษา การโยกย้ายถิ่นฐานชั่วคราวของแรงงาน) ผู้มาเยี่ยมเยือนนี้ เป็นผลรวมของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร

3.2 นักท่องเที่ยว (Tourist) คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรของตนไปยังอีกสถานที่หนึ่ง โดยมีการค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 90 วัน ด้วยความสมัครใจและด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ และให้ความหมายรวมถึงผู้รับบริการหรือความสะดวกจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยเสียค่าบริการด้วย

3.3 นักทัศนจร (Excursionist or Day Tripper) คือบุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรไปยังอีกสถานที่หนึ่ง เพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยมีได้ค้างคืนและไม่มีรายได้ หรือค่าตอบแทนในการไปเยือนสถานที่นั้น

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมใดๆ ก็ตาม ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังอีกแห่งหนึ่งเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง ธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ดังเช่น นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเยี่ยมชมเยือนสถานที่ท่องเที่ยว เลือกซื้อ เลือกกินอาหารพื้นถิ่นในบริเวณชุมชน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2.2 แนวคิดด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

สุภาภรณ์หาญทอง (2543) ได้นิยาม “ศักยภาพ” ว่าเป็นความสามารถหรือความพร้อมในสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา และการปรับปรุงใดๆ ฉะนั้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพแตกต่างกันตามความมุ่งหวังหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจะถูกจัดการเป็นลำดับแรก ดังนั้น การกำหนดปัจจัยการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือเพื่อนำไปใช้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างแม่นยำ และแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีการจัดการที่เหมาะสมต่อไป

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของการท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุงหรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่ (ปองพล รัชลหทัยกุล และคณะ, 2550)

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 60-69) ได้ให้ความหมายของคำว่า ศักยภาพของการท่องเที่ยวว่า หมายถึงความพร้อมในด้านคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยี่ยมชมเยือน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการคือ 1) ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ 2) ความสะดวกในการเข้าถึง 3) ความประทับใจ และ 4) องค์กรประกอบของการบริการ ทั้งนี้ วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2550 อ้างถึงใน ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี, 2556) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต

2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย

4. สภาพแวดล้อม ได้แก่สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณสุข ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ จารุจณ์ กลิ่นดีปสี (อ้างในวิภา ศรีระทุ, 2551) ที่ต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์

2. องค์ประกอบด้านการจัดการคือ ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง การจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม และกระบวนการ คือ การพิจารณาเรื่องความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านความร่วมมือชุมชนร่วม คือ การพิจารณาว่า องค์กรและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง หรือสนใจที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือไม่

แนวคิดการจัดการคัดเลือกลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว มีการพิจารณาองค์ประกอบดังนี้ (เอกสิทธิ์ สุดแก้ว, 2549)

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สาระที่เป็นแก่นแท้จริงของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและเป็นสิ่งตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว ลักษณะคุณค่าเหล่านี้ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะมีมากน้อยไม่เท่ากัน เช่น ชายทะเลที่มีภูมิทัศน์ธรรมชาติ หรือพบได้ง่าย เป็นต้น

2. ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งหรือส่วนประกอบของสถานที่ที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เลือกเดินทางมาสู่แหล่งท่องเที่ยว แม้ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะไม่ใช่อะไรดึงดูดใจหรือตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกเดินทาง ประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

2.1 สภาพการเข้าถึง หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยว ที่มีความสะดวกสบาย เหมาะกับการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด พิจารณาระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง เป็นต้น สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยต่อการเดินทาง เช่น ถนนคอนกรีต ทางลาดยางถนนลูกรัง ถ้าเส้นทางน้ำต้องใช้เรือหรือแพ เป็นต้น

2.2 สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว ระบบสาธารณูปโภคที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น สถานที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานที่ เจริญรมย์สถานบริการอื่นๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล สถานีตำรวจ ระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ต้องพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป ถ้าแหล่งท่องเที่ยวไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน ก็จะพิจารณาถึงความสะดวกและความใกล้เคียง ที่จะไปใช้บริการจากแหล่งชุมชนใกล้เคียงมากน้อยเพียงใด

2.3 สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งรอบตัวของแหล่งท่องเที่ยว ตั้งแต่สภาพทางภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ สภาพอื่นๆ เช่น สภาพกายภาพ สภาพอากาศ กลิ่น เสียง ควัน แหล่งน้ำขุ่นหรือใสสะอาด รวมทั้ง ความสะดวกอื่นๆ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณข้างเคียง หากสภาพแวดล้อมเกิดเป็นปัญหาอ้อมส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดสภาพเสื่อมโทรม ลดคุณค่า และลดความประทับใจต่อนักท่องเที่ยว

2.4 ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว หมายถึง อุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางในการใช้ สถานที่ แหล่งนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวครั้งละมากๆ ได้ เนื่องจากสถานที่พักและการบริการการท่องเที่ยวไม่เพียงพอ

2.5 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หมายถึง มาตรการหรือการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดบุคลากรด้านกรท่องเที่ยว ระบบการให้ความรู้การสื่อความหมาย การ โฆษณา ประชาสัมพันธ์

วิภา ศรีระทุ (2551) กล่าวว่า ในการกำหนดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจะต้องครอบคลุมองค์ประกอบ การท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่คือการ ดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ สถานที่ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นรวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่นสภาพของเส้นทางฤดูกาลระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกิดขีดความสามารถ ในการรองรับ การจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือการพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ โอกาสในการ สร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม และสถานที่ท่องเที่ยว

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือการ พิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้างและประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 แนวคิดการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

นาตยา ธนพลเกียรติ (2547: 20) กล่าวว่า การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ควรพิจารณาความพร้อมหรือความสามารถของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ว่ามีความสามารถเพียงไร เพื่อให้การดำเนินการใดๆ เกิดประโยชน์กับแหล่งท่องเที่ยวนั้น

2.3.1 ตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

การกำหนดหรือคัดเลือกตัวชี้วัดที่เหมาะสมเพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจะต้องครอบคลุมประเด็นของประเภท หรือรูปแบบของการท่องเที่ยวให้มากที่สุด เพื่อนำไปสร้างหลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภท หรือรูปแบบหรือพื้นที่ที่ต้องการ โดยวิวัฒน์ชัย และธรรมศักดิ์ (อ้างถึงใน นาตยา ธนพลเกียรติ, 2547: 21-22) ได้เสนอตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวไว้ 4 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยจูงใจหลักทางการท่องเที่ยว พิจารณาจากที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตโดยรอบ
2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ สภาพภูมิเทศ ภูมิอากาศ สภาพเศรษฐกิจ สังคม ที่สะท้อนพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น การรักษาสิ่งแวดล้อม
3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าที่ระลึก สถานบริการน้ำมัน สถานพยาบาล การรักษาความปลอดภัย และระบบสื่อความหมาย
4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ได้แก่ สภาพของเส้นทาง การเข้าถึง ระยะทาง และระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

2.3.2 หลักเกณฑ์พิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

วิวัฒน์ชัย บุญภักดี (อ้างถึงใน ฉัตรชฎา พิชัยกมลฉัตร, 2550: 33) ได้แบ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 2 ประเด็น คือ

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เป็นประวัติศาสตร์ ซึ่งนับเป็นคุณค่าหรือความสำคัญที่มีอยู่ จะยังผลให้เป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และเป็นสิ่งตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว ลักษณะของคุณค่าในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว จะมีมากน้อยต่างกันไป ได้แก่ วัดที่มีโบราณวัตถุ โบราณสถาน ที่เป็นสถาปัตยกรรมเก่าแก่ มีประวัติเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ก็ย่อมจะมีคุณค่ามากกว่าวัดที่สร้างตามแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ และไม่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจมากนัก

2. ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งหรือส่วนประกอบของสถานที่แห่งนั้นในการต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกเดินทางมาสู่สถานที่นั้นๆ ถึงแม้ว่าความต้องการของแหล่งท่องเที่ยวจะไม่ใช่อะไรที่ดึงดูดใจ หรือสิ่งตอบสนองความต้องการโดยตรง แต่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกเดินทางมายังสถานที่นั้น ซึ่งความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะใหญ่ๆ ทั้งหมด 5 ลักษณะ ได้แก่

- 1) สภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) สภาพแวดล้อม
- 4) ความปลอดภัย
- 5) ฤดูกาลในการรองรับนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีศักยภาพแตกต่างกันตามความมุ่งหวังหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการ มีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ ผู้วิจัยในนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้เป็นหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว คือ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวหรือศักยภาพในตัวเองด้านการท่องเที่ยว และความพร้อมด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ซึ่งคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวหรือศักยภาพในตัวเองด้านการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว จะทำให้เห็นถึงความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวหรือเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จะทำให้เห็นความเอื้ออำนวยของพื้นที่ในการเดินทางไปท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว รวมถึงระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศที่จะสามารถสร้างคุณค่า และเพิ่มความประทับใจต่อนักท่องเที่ยว ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวที่จะทำให้เห็นถึงความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ชีตความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะทำให้เห็นถึงความสามารถของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ได้รับผลกระทบทั้งทางด้านกายภาพและสังคม และ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยวสูงจะมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวชมมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยวต่ำ ฉะนั้นโอกาสในการพัฒนาย่อมมีมากกว่าด้วยเช่นกัน เพื่อจะนำไปใช้ประเมินศักยภาพของการอนุรักษ์

วัฒนธรรมและสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างแม่นยำ และแหล่งท่องเที่ยววันนี้มีการจัดการที่เหมาะสมต่อไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความสนใจจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับกำกับนโยบายลงมาถึงระดับปฏิบัติการ โดยเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นชุมชน พื้นฐานที่สำคัญคือชุมชนมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ (ยูวดี นิรัตน์ตระกูล, 2544)

พจนานุกรม (2546) ให้ความหมายของ “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งจะต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการจัดการ

การท่องเที่ยวในชุมชนมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ชุมชนนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว ชูวิทย์ ศิริเวชกุล (2544) กล่าวว่า การท่องเที่ยวในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในประเทศแถบภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมีรูปแบบ ดังนี้

1. การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน อาทิ สินค้าหัตถกรรม อาหาร
2. กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม เช่น การฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้าน และการแสดงดนตรีเฉพาะชุมชน
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนซึ่งชุมชนในหมู่บ้านเป็นผู้นำเสนอให้แก่นักท่องเที่ยว อาทิ การจัดกิจกรรมเดินป่าชมธรรมชาติในบริเวณใกล้เคียง พร้อมมัคคุเทศก์นำทาง
4. กิจกรรมพักแรมในหมู่บ้าน ได้แก่ การพักในกระโจม (Camping) การพักแรมในบ้านพักชุมชน (Home stay) ที่มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

สำหรับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวในปัจจุบัน มี 4 ระดับ (ดร.ชนัน เอมพันธุ์, 2546) ดังนี้

1. การให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยว เป็นการมีส่วนร่วมระดับต่ำสุด มักเป็นการวางแผนการท่องเที่ยวที่ชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยตรง หรือเป็นการวางแผนระดับมหภาค แต่ชุมชนมีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากการกำหนดนโยบายหรือแผนท่องเที่ยว

2. การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยว เป็นการมีส่วนร่วมที่ตัวแทนของชุมชนอาจเข้าร่วมในคณะกรรมการหรือการประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็น ความต้องการของชุมชนในโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน

3. การดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ของชุมชนและสังคมโดยรวม

4. การท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชน นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การรักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนเกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในชุมชน

ยูดี นิรัตน์ตระกูล (2544) เสนอแนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชนว่ามี 3 มิติ คือ

1. มิติด้านภูมิศาสตร์ คือ การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นได้ทั้งในชุมชนชนบทและชุมชนเมือง
2. มิติด้านกิจกรรม คือรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า การดูนก การดำน้ำ การส่องสัตว์ การพายเรือ ตลอดจนกิจกรรมที่สร้างขึ้นมาเฉพาะหมู่บ้าน เช่น การปรุงอาหาร ของท้องถิ่น การเดินรำพื้นเมือง การเดินชมวิถีชีวิตในหมู่บ้าน
3. มิติด้านการจัดการ คือ การให้ความสำคัญด้านจิตวิญญาณของชุมชน การรักษาสภาพธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมชุมชน

การท่องเที่ยวในชุมชนมีองค์ประกอบเช่นเดียวกับการท่องเที่ยวทั่วไป แต่มีรายละเอียดแตกต่างกัน ดังนี้

1. ด้านทรัพยากร ชุมชนมีทรัพยากรที่ใช้เพื่อการดำรงชีพ และวิถีชีวิตเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในท้องถิ่น
2. ด้านการบริการการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ชุมชนอาจมีความสามารถด้านการบริการจำกัด เนื่องจากประชาชนในชุมชนมีอาชีพหลักอื่น ๆ อยู่แล้ว การท่องเที่ยวเป็นเพียงอาชีพเสริมเท่านั้น
3. ด้านตลาดการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนมีข้อจำกัดด้านการบริการจึงต้องคัดเลือกนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน เพราะนักท่องเที่ยวประเภทนี้มีความต้องการการบริการน้อย

ดังนั้นการท่องเที่ยวชุมชนจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ภายใต้มิติด้านภูมิศาสตร์ มิติด้านกิจกรรม และมิติด้านการจัดการ โดยคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว

หลักการงานของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. ชุมชนเป็นเจ้าของ
2. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ
3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ยกระดับคุณภาพชีวิต
5. มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
6. คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
8. เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
9. เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
10. มี การกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

ดร.ชนี เอมพันธุ์ (2545) สรุปไว้ในหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า เป้าหมายของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีด้วยกัน 3 ด้าน ดังนี้

1. เป้าหมายทางเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ก่อให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่น 2) ก่อให้เกิด การจ้างงานท้องถิ่น รวมถึงลดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อเป็นแรงงานในเมืองของประชาชนท้องถิ่น 3) ก่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่น
2. เป้าหมายทางสังคม ได้แก่ 1) ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว 2) ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในท้องถิ่น 3) ก่อให้เกิดองค์ความรู้ และทักษะที่เพิ่มเติมขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมระหว่างชุมชน หน่วยงานภายนอกและนักท่องเที่ยว 4) ก่อให้เกิดการกระชับความผูกพันระหว่างสมาชิกในชุมชนโดยผ่านทางการทำงานร่วมกัน 5) ก่อให้เกิดการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น 6) ลดการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากมีรายได้พอเพียง รวมถึงสร้างอาชีพในท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้มาเยือนและได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่ากลับไป
3. เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) รักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและไม่เสื่อมโทรม 2) คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสะอาด สวยงาม ร่มรื่นและเป็นระเบียบ 3) เกิดความห่วงใยในทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมตามมา 4) ป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์หรือโบราณสถานต่าง ๆ 5) ทำให้เกิดแนวร่วมในการรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจเป็นกำลังสำคัญให้ประชาชนท้องถิ่นในการรักษาทรัพยากรในท้องถิ่น

พจนานาม สนวนศรี (2546) ได้กล่าวถึงการจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นอีกทางหนึ่งในการสร้างพลังความเข้มแข็งให้ชุมชน และสามารถตอบสนองนำไปสู่กระบวนการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนได้ ภายใต้มิติอันหลากหลายและเป็นองค์รวมดังนี้

1. มิติด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเรียนรู้ และร่วมมือกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งจำกัดให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด
2. มิติด้านการเมือง กิจกรรมท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับล่าง โดยการสร้างกระบวนการวางแผน และตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน
3. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม มุ่งให้กิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนต่างวัฒนธรรม (เมือง-ชนบท) เพื่อเพิ่มความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการเท่าทันต่อวัฒนธรรมแบบเมืองที่เติบโตอย่างไร้รากฐาน
4. มิติด้านเศรษฐกิจ มุ่งให้กิจกรรมการท่องเที่ยวนำไปสู่การกระจายรายได้ และผลกำไรที่เกิดจากการท่องเที่ยวเกิดจากการท่องเที่ยวเกิดกับชุมชนอย่างแท้จริง ประชาชนในพื้นที่จะเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนา และควบคุมการเติบโตของการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง ภายใต้มิติที่ไม่ขัดแย้งกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายของการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ภายใต้มิติด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ เป็นการท่องเที่ยวที่กำหนดทิศทางโดยชุมชน บริหารจัดการโดยคนในชุมชนในการใช้ทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นเครื่องมือในสร้างความ เข้มแข็งของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

2.5 บริบทของพื้นที่วิจัย

ตำบลหมีนไวย เป็นตำบลเก่าแก่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ประชากรในพื้นที่นับถือศาสนาพุทธ พุทธภาษาไทยโคราช เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมือง เดิมมีทั้งหมด 15 หมู่บ้านต่อมาปี พ.ศ. 2538 ได้แยกตำบลออกไป คือ ตำบลหนองกระพุ่ม ปัจจุบันมีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านประโดก หมู่ 2 บ้านหมีนไวย หมู่ 3 บ้านโนนตาสุก หมู่ 4 บ้านโพนสูง หมู่ 5 บ้านคลองบริบูรณ์ หมู่ 6 บ้านโคกไผ่ หมู่ 7 บ้านหนองนาหลุ่ม หมู่ 8 บ้านโคกผางาด และหมู่ 9 บ้านโคกไผ่สอง ประชากรมีทั้งสิ้น 10,637 คน แยกเป็นชาย 5,017 คน หญิง 5,620 คน ประชากรแฝงประมาณ 5,000 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 1,562.14 คน/ตารางกิโลเมตร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559)

ตำบลหมื่นไวยมีเนื้อที่ทั้งหมด 10.01 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,254 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.31 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ เขตพื้นที่ของตำบลทิศเหนือ ติดกับ ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ทิศใต้ ติดกับ เทศบาลนครนครราชสีมา จ.นครราชสีมา ทิศตะวันออก ติดกับ ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา และทิศตะวันตก ติดกับ ต.หนองกระทุ่ม อ.เมือง จ.นครราชสีมา

พื้นที่ของตำบล มีลักษณะรูปร่างเป็นพื้นที่ราบบริเวณกว้างอยู่ทางทิศใต้ติดเขตเทศบาลนครนครราชสีมา มีถนนคอนกรีตเสริมเหล็กตัดผ่านเข้าตำบล พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับการทำนาและปลูกพืชผักสวนครัว เนื่องจากมีคลองบริบูรณ์ และคลองชลประทานผ่านหลายสาย

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไป อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดู 2 ชนิดโดยพัดจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ในฤดูหนาวเรียกว่ามรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ภาวะอากาศหนาวเย็น และแห้งแล้งลมมรสุม อีกชนิดหนึ่ง คือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดจาก ทิศตะวันตกเฉียงใต้ และทิศใต้เป็นส่วนใหญ่ซึ่ง จะพัดอยู่ในช่วงฤดูฝนทำให้อากาศชุ่มชื้นโดยทั่วไป

ตำบลหมื่นไวยมีลักษณะดินโดยทั่วไปเป็นดินลี้ก มีการระบายน้ำเลว เนื้อดินเหนียวจัดมีสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลืองตลอดชั้นดิน ปฏิกริยาของดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง ดินนี้เกิดจาก ตะกอนน้ำพบอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำที่น้ำท่วมถึงอยู่เสมอ ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบเรียบความเหมาะสมของดินเหมาะสมมากสำหรับการปลูกข้าวในฤดูฝน และสามารถทำนาปรังในหน้าแล้ง ใช้ปลูกผัก หรือพืชไร่ต่าง ๆ ได้ ประชากรในชุมชนมีมีอาชีพหลัก คือ การทำนา และมีการรับจ้างเป็นแหล่งรายได้เสริม

การเดินทางไปยังตำบลหมื่นไวยจากกรุงเทพมหานคร ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ที่จังหวัดสระบุรี เรื่อยไปจนถึงจังหวัดนครราชสีมา ระยะทาง 259 กม. แยกซ้ายเข้าถนนนครราชสีมา - ขอนแก่น ประมาณ 2 กม. ถึงสี่แยกเลี้ยวซ้ายเข้าเขตตำบลหมื่นไวย

ตำบลหมื่นไวย มีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ขึ้นชื่อและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง นั่นคือ ผลิตภัณฑ์ขนมจีนประโดก ซึ่งเป็นขนมจีนน้ำยาสูตรโบราณ มีรสชาติอร่อย กลิ่นหอม สะอาด ถูกหลักอนามัย แหล่งผลิตขนมจีนประโดกตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 5 บ้านประโดก ซึ่งเป็นถิ่นที่ตั้งดั้งเดิมของชนชาวภาคอีสาน การเรียกชื่อบ้านตามภาษาท้องถิ่น เรียกว่า “บ้านป่าโดน” คำว่า ป่าโดน คือบริเวณที่มีทั้งต้นกระโดนโคก กระโดนทุ่ง และกระโดนดินภาษากลางเรียกต้นกระโดนทุ่งว่า “ต้นจิก” เมื่อก่อนมีขึ้นเรียงรายทั่วบริเวณหมู่บ้านและทุ่งนา จึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านป่าโดน” ครั้นนานมาก็เพี้ยนมาเป็น “ป่าโคก” และเพี้ยนมาเป็น “ประโดก” จนถึงปัจจุบัน มีอายุชุมชนมากกว่า 200 ปี

บ้านประโดกเป็นหมู่บ้านดั้งเดิมคู่มืองโคราชมาแต่โบราณ ตั้งอยู่บนเนินสูงคล้ายเกาะมีน้ำล้อมรอบโอบล้อมด้วยทุ่งนา ชาวบ้านดั้งเดิมมีอาชีพด้านเกษตรกรรม ส่วนอาชีพดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษคือ “การทำขนมจีนน้ำยา” มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นคือกรรมวิธีและสูตรของการปรุงน้ำยา เป็นเสมือนหนึ่งมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้แก่ชนรุ่นต่อมา และถือว่าเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านประโดกหลายครอบครัวมาจนถึงปัจจุบัน ขนมจีนในอดีต ส.พลาญน้อย นักเขียนนักค้นคว้าเรื่อง

เก่าของไทย ให้ข้อมูลไว้ในภาษาพระของมอญ เรียกว่า “บิณฑปัตตะเร็น” ซึ่งแปลว่า “ข้าวยาว” ข้อสันนิษฐานแหล่งกำเนิดขนมจีนเชื่อว่าต้นกำเนิดของขนมจีนอาจมาจากกลุ่มคน “เผ่าไท” หรือ “ไต” เพราะมีการรับประทานขนมจีนจากกลุ่มไทใหญ่และสิบสองปันนา จึงเป็นไปได้ว่าคนไตเป็นผู้คิดค้น “เส้นขนมจีน” แล้วจึงแพร่หลายไปสู่หลายประเทศในภูมิภาคนี้

ขนมจีน เป็นอาหารที่ทำจากแป้งข้าวเจ้า คนไทยนิยมรับประทานกันมาก สิ่งที่ได้รับประทานคู่กับขนมจีนคือน้ำยา น้ำพริกหรือขนมจีนขาวน้ำ แต่ที่เป็นที่นิยมได้แก่ น้ำยา แต่ละภาคมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป สำหรับภาคกลางและภาคอีสาน เรียกว่า “ขนมจีนน้ำยา” เฉพาะที่โคราชขนมจีนที่ขึ้นชื่อคือ “ขนมจีนบ้านประโดก” ขนมจีนประโดกจะมีความเหนียวกว่าเส้นขนมจีนของที่อื่น และน้ำยามีกลิ่นหอมกลมกล่อม ลักษณะพิเศษของน้ำยาคือ การต้มเครื่องแกงพร้อมปลาและไม้ใช้กะทิ เข้มข้นเท่าทางภาคใต้ ปัจจุบันยังคงมีผู้สืบทอดอาชีพการทำขนมจีนเพียงไม่กี่หลังคาเรือน แต่สามารถผลิตไปจำหน่ายได้เป็นจำนวนมาก โดยนำเครื่องทุ่นแรงเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของตลาด ภายใต้เฉลี่ยของราษฎรในหมู่บ้าน ประมาณ 121,674 บาทต่อคนต่อปี

ตำบลหมื่นไวยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ วัดหมื่นไวย ภายในวัดมีโบสถ์กลางน้ำอายุกว่า 300 ปี ก่อด้วยอิฐถือปูน ฐานอุโบสถก่อเป็นแนวโค้งที่เรียกว่า “หย่อนท้องช้าง” หรือหย่อนท้องสำเภา ชุ่มประตู่และหน้าต่างเป็นชุ่มสามเหลี่ยม ลักษณะคล้ายคลึงกับสถาปัตยกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลาย จึงอาจสันนิษฐานได้ว่าอุโบสถหลังนี้อาจสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย หรือราวพุทธศตวรรษที่ 23 ภายในโบสถ์เป็นที่ประดิษฐานของพระประธานปางปาเลไลย์ ห่องด้านหลังโบสถ์เป็นชุ่มปราสาทประดิษฐานเจดีย์ขนาดเล็ก (พระธาตุจุฬามณี)

นอกจากนั้นชุมชนยังเป็นที่ตั้งของบ้านโบราณเรือนแม่ศรี หรือบ้านสวนแม่ศรี ซึ่งเป็นบ้านทรงไทยเนื้อที่ 38 ไร่ มี 13 ห้องนอน ใช้วัสดุเครื่องใช้เป็นของโบราณ หลังคากระเบื้องเป็นดินดานเกวียน เรือนแม่ศรีเป็นเรือนไทยที่สวยงาม พื้นชั้นล่างเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน ส่วนชั้นบนเป็น เรือนไม้ทรงไทยของเก่าทั้งหมด ในห้องแต่ละห้องจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ผู้ก่อสร้างท่านเป็นอดีตข้าราชการสังกัดผังเมือง เกษียณอายุราชการแล้ว ภายในเก็บของเก่า เป็นอาคารพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านได้ เป็นบ้านทรงไทยโบราณที่ควรแก่การอนุรักษ์

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

สุทธิย์ ออบอุ่น (2541) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาเฉพาะกรณี : เส้นทางสายลำน้ำกก พบว่าควรส่งเสริมให้ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชน โดยจะต้องมุ่งเพิ่มศักยภาพในการรับรู้ข่าวสาร และการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรส่งเสริมให้มีเส้นทาง

ท่องเที่ยว และการพัฒนาบุคลากรท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และการจัดตั้งกลุ่มชุมชนท่องเที่ยว หรือการจัดตั้งธุรกิจชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ควรเมืองค์กรที่รับผิดชอบ ในด้านความปลอดภัย และควรเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุง และการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น

มธุรส ปราบไพร (2542) ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว:กรณี ชุมชนไทยทรงดำ บ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยพบว่าศักยภาพของชุมชน คือ การรวมกลุ่มทำงานของสมาชิกโครงการ “ เยี่ยมเรือนเยือนเหย้าชาวไทยทรงดำ ” โดยมีผู้นำชุมชนอย่าง เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีศักยภาพ ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่สะท้อนถึงความเป็นชุมชนเดียวกัน ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมชุมชนที่สามารถเกิดการสืบทอดและถ่ายทอด โดยเฉพาะระบบอุดมการณ์ของ ชุมชน การดำเนินรูปแบบทางเศรษฐกิจแบบวิถีชีวิต และการเปิดโอกาสให้ชุมชนเกิดกิจกรรมมีส่วนร่วม เพื่อ ตัดสินใจร่วมกันอย่างสมัครใจและยุติธรรม นอกจากนี้ชุมชนยังประกอบไปด้วยศักยภาพในด้านลักษณะภูมิ ประเทศ การคมนาคม วัฒนธรรม สิ่งปลูกสร้าง และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ที่สามารถพัฒนาให้กลายเป็น แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้ ซึ่งปัจจัยที่มีผลในการทำให้ชุมชนเกิดศักยภาพ ได้แก่ วัฒนธรรมชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง การพึ่งตนเองของชุมชน และ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

นาดยา ธนพลเกียรติ (2547: 95-96) ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรกรรมในอำเภอลำน้ำเขียวจังหวัดนครราชสีมา ทำให้ทราบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ในอำเภอลำน้ำเขียว และพบว่ามีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม กล่าวคือ สหกรณ์กิจกรรม ไร่สารพิชในเขตปฏิรูปที่ดินเขตอำเภอลำน้ำเขียว มีการแบ่งพื้นที่สาธิตการทำเกษตรตามกระบวนการผลิต การ เตรียมที่พัก ที่จอดรถ ห้องน้ำ ป้ายบอกทางภายในที่ตั้ง และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วยการให้สมาชิก กลุ่มเป็นผู้แนะนำกระบวนการทำเกษตรปลอดภัย กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัยบ้านสุขสมบูรณ์และกลุ่ม เพาะเห็ด มีการแบ่งพื้นที่สาธิตการทำเกษตรตามกระบวนการผลิต โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น สหกรณ์เกษตรกรรมวังน้ำเขียวและกลุ่มผู้ปลูกเบญจมาศ มีการแบ่งพื้นที่สาธิตการปลูกไม้ ดอกเบญจมาศ การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวโดยหัวหน้าและสมาชิกกลุ่มเป็นผู้แนะนำ และนอกจากนี้สหกรณ์เกษตรกรรมวังน้ำเขียว มีการ จัดตั้งเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วย เช่น ที่พัก และร้านอาหาร ทำให้มีการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ตั้งแต่การชมแหล่งท่องเที่ยว การให้ความรู้ และการบริการ อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงการใช้ผลผลิตระหว่างกลุ่มเกษตรกรให้เอื้อหนุนกัน โดยร่วมมือกับ ชุมรมส่งเสริมและพัฒนามันไพร์ตำบลวังหมี่ ด้วยการนำมันไพร์ที่มีอยู่มาแปรรูปเป็นยาป้องกันศัตรูพืช จึง เป็นการเพิ่มมูลค่า การเกื้อกูลการผลิตรวมกัน

รวงทอง ชัยประสพ (2549) ทำการศึกษาเรื่อง การสำรวจศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงสุด เพราะยังคงสภาพ ธรรมชาติของพื้นที่ป่าชายเลนและเรือกสวนไว้ได้ดี นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญยิ่ง คือ ผู้ที่อยู่ในชุมชนมีจิตสำนึก

ของการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน มีความพอใจและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตของชุมชนสูง มีการจัดระเบียบตลาดไว้ เพื่อการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยไม่เน้นการขายพื้นที่ตลาด ห้ามการขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และห้ามเรือหางยาวเข้ามาในบริเวณตลาดน้ำ เป็นต้น

ฉัตรฤกษ์ พิชัยกมลฉัตร (2550) ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพและการวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจะมีความปลอดภัยสูง เข้าถึงได้อย่างสะดวก มีจุดบริการด้านการท่องเที่ยวเล็กน้อย กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลาง มีความสำคัญและคุณค่าไม่มากนัก มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในระดับปานกลาง กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่ำ เข้าถึงลำบาก ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มประชากรที่ศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนในการวิจัย
4. การเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนของตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทย และตัวแทนของชุมชน

1) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้วิจัยพบว่าประชากรที่มาท่องเที่ยวมาจากหลายพื้นที่ หรือบางครั้งขับรถผ่านมาก็มีจำนวนไม่แน่นอนดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้สูตรแบบไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของนักท่องเที่ยวที่มาในพื้นที่ที่ทำการวิจัย โดยใช้ สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977) ดังแสดงในสูตรที่ 3.1 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อน ไม่เกิน 0.05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน ดังแสดงในสูตรที่ 3.2 อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลให้ได้ครบถ้วนสมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 384 คน เป็นไปค่อนข้างยาก และเพื่อวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ผลการศึกษา ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น จาก 384 คน เป็น 400 คน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนประชากรทั้งหมดให้ได้มากที่สุด

610) ที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ขนาดความคลาดเคลื่อน ± 5 ที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมจะใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ชุมชนทั้ง 9 หมู่บ้าน จำนวนตามสัดส่วนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยรวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ พัฒนามาจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามที่จะนำไปใช้ประเมินศักยภาพของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะประกอบไปด้วยประเด็นศักยภาพ 6 ด้าน สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ประเด็นศักยภาพ 8 ด้านสำหรับคนในชุมชน ทั้งนี้คำถามในส่วนนี้จะเป็นคำถามแบบเลือกตอบที่มีมาตรวัดแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 ถึง 5 ซึ่งหมายถึง 1 มีระดับศักยภาพ “น้อยที่สุด” ถึง 5 “มากที่สุด” ตามลำดับ นอกจากนี้แบบสอบถามในส่วนนี้ยังมีส่วนของคำถามปลายเปิดเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะหรือข้อเสนอนั้นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไป ทั้งนี้ได้มีการให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาทำการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม และทำการแก้ไขแบบสอบถามตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำ สำหรับค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนจะมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1981) ดังนี้

5.00-4.50	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด
4.49-3.50	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับมาก
3.49-2.50	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง
2.49-1.50	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับน้อย
1.49-1.00	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในตำบลหมีนโวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งเป็นประเด็นศักยภาพ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านบริการด้านการท่องเที่ยว และ 6) ด้าน

การบริหารจัดการ สำหรับกลุ่มตัวอย่างคนในชุมชน จะเพิ่มประเด็นการศึกษาศักยภาพอีก 2 ประเด็นคือ ด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และ ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน

3.3 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.3.1 ขั้นตอนการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Content Validity)

นำฉบับร่างของแบบสอบถามไปทดสอบหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือตามเนื้อหา (Content Validity) วัตถุประสงค์และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) กับผู้เชี่ยวชาญในงานวิจัยหรือผู้เกี่ยวข้องกับงานที่วิจัย จำนวน 3 ท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขปรับแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC ดังนี้

ค่า IOC \geq .50 หมายความว่า คำถามนั้นตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ค่า IOC $<$.50 หมายความว่า คำถามนั้นไม่ตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สำหรับข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดออก

การกำหนดคะแนนสำหรับพิจารณาคำถามแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญเป็นดังนี้

ให้ +1 คะแนน ถ้าแน่ใจว่าคำถามนี้สอดคล้องตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ 0 คะแนน ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามนี้สอดคล้องตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ -1 คะแนน ถ้าแน่ใจว่าคำถามนี้ไม่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

นำค่าที่ได้มาคำนวณตามสูตรของโรวินเนลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton) (ยุทธโกยวรรณ, 2550, หน้า 60-61)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

โดยที่ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามชุดที่ใช้รวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทย มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.96 และชุดสำหรับคนในชุมชน ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.97 (ดังแสดงในตารางที่ 1 และ 2 ในภาคผนวก 2) ดังนั้นข้อคำถามทุกข้อที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มีความเที่ยงตรงของเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้

3.3.2 ขั้นตอนการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ไปทำการทดสอบ (Try out) กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 ชุดเพื่อตรวจสอบว่า คำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการตลอดจนมีความเหมาะสมหรือไม่ และมีความยากง่ายเพียงใด

2. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 1 มาทดสอบความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และพิจารณาค่าความเชื่อมั่นที่มากกว่า 0.70 (Leong and Austin, 1996; Nunnally and Bernstein, 1994; Robinson, Shaver, and Wrightsman, 1991) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของทุกคำถาม (Corrected Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับว่าเป็นข้อคำถามที่ดี โดยจะทำการตัดข้อคำถามที่ความเชื่อมั่นน้อยกว่า 0.70 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของทุกคำถามที่น้อยกว่า 0.20 ออก

3. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้สอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจริง

ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของทุกคำถามเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ดัชนีคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย		
1) มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล	0.582	0.860
2) มีความผูกพันกับท้องถิ่น	0.340	0.891
3) มีความกลมกลืนกับวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่	0.749	0.839
4) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม	0.911	0.814

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมีนไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
5) ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	0.621	0.855
6) มีความดึงดูดใจ	0.713	0.843
7) ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	0.666	0.849
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.870$		
ด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ: (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต)		
1) อุโบสถเก่ากลางน้ำอายุ 300 ปี วัดหมีนไวย	0.219	0.841
2) บ้านโบราณเรือนแม่ศรี หรือบ้านสวนแม่ศรี	0.795	0.854
3) เทศกาลขนมจีนประโดกโคราช	0.496	0.802
4) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีน และน้ำยาประโดก	0.782	0.807
5) การรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น	0.601	0.730
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.774$		
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมีนไวย		
1) ถนน และเส้นทางการคมนาคมเข้าสู่ชุมชน	0.312	0.887
2) บ้ายบอกทาง	0.426	0.837
3) รถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ชุมชน	0.294	0.800
4) ความปลอดภัยในการเดินทาง	0.293	0.802
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.844$		
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมีนไวย		
1) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0.278	0.787
2) จุดบริการห้องน้ำห้องสุขา	0.528	0.623
3) จุดบริการ/สถานที่จอดรถ	0.388	0.764
4) ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์)	0.528	0.723
5) ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มที่ถูกต้องลักษณะ	0.431	0.809
6) ความเหมาะสมของราคาที่พักและอาหาร	0.716	0.784
7) ร้านขายของที่ระลึกที่มีมาตรฐาน และเพียงพอ	0.647	0.896
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.856$		
ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมีนไวย		
1) ประสิทธิภาพของระบบการจัดการจัดขยะมูลฝอย	0.697	0.886

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
2) ประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย	0.779	0.818
3) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีการปนเปื้อนกระจาย	0.726	0.844
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.876$		
ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว		
1) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง	0.445	0.902
2) พื้นที่ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว	0.704	0.742
3) แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	0.770	0.735
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.786$		
ด้านการบริหารจัดการ		
1) แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์	0.825	0.707
2) ความพร้อมในการจัดการด้านประปา	0.712	0.819
3) ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสงสว่าง	0.525	0.753
4) ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ)	0.652	0.786
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.857$		

ตารางที่ 3.1 แสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามในประเด็นศักยภาพการท่องเที่ยวทั้งหมด 33 ข้อ จากแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งหมด 30 ชุด มีค่า Corrected Item-Total Correlation เป็นบวก และมีค่ามากกว่า 0.20 แสดงถึงความสอดคล้องกันภายในของคำตอบของข้อคำถามเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient's Alpha) ของคำตอบของแบบสอบถาม มีค่า 0.774-0.876 แสดงว่าคำตอบของข้อคำถามศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน มีความสอดคล้องและเชื่อถือได้

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของทุกคำถามเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของคนในชุมชน

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย		
1) มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล	0.842	0.928
2) มีความผูกพันกับท้องถิ่น	0.552	0.950
3) มีความกลมกลืนกับวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่	0.868	0.926
4) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม	0.944	0.918
5) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	0.721	0.941
6) มีความดึงดูดใจ	0.934	0.908
7) ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	0.788	0.933
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.940$		
ด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ: (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม วัฒนธรรมนิยมประเพณีและวิถีชีวิต)		
1) อุโบสถเก่ากลางน้ำอายุ 300 ปี วัดหมื่นไวย	0.610	0.783
2) บ้านโบราณเรือนแม่ศรี หรือบ้านสวนแม่ศรี	0.375	0.730
3) เทศกาลขนมจีนประโดกโคราช	0.729	0.757
4) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีน และนํ้ายาประโดก	0.838	0.712
5) การรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น	0.476	0.896
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.734$		
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย		
1) ถนน และเส้นทางคมนาคมเข้าสู่ชุมชน	0.631	0.862
2) ป้ายบอกทาง	0.920	0.785
3) รถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ชุมชน	0.704	0.851
4) ความปลอดภัยในการเดินทาง	0.734	0.821
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.865$		
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย		
1) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0.923	0.928
2) จุดบริการห้องน้ำ ห้องสุขา	0.875	0.935

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมีนไว อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
3) จุดบริการ/สถานที่จอดรถ	0.938	0.926
4) ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์)	0.822	0.938
5) ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มที่ถูกต้องลักษณะ	0.823	0.928
6) ความเหมาะสมของราคาที่พักและอาหาร	0.631	0.933
7) ร้านขายของที่ระลึกที่มีมาตรฐาน และเพียงพอ	0.959	0.926
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.946$		
ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมีนไว		
1) ประสิทธิภาพของระบบการจัดการจัดขยะมูลฝอย	0.761	0.818
2) ประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย	0.806	0.788
3) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีการทิ้งขยะ	0.744	0.861
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.871$		
ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว		
1) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง	0.702	0.938
2) พื้นที่ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว	0.752	0.768
3) แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	0.877	0.628
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.851$		
ด้านการบริหารจัดการ		
1) แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผนที่ เว็บไซต์	0.465	0.844
2) ความพร้อมในการจัดการด้านประปา	0.673	0.867
3) ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสงสว่าง	0.747	0.731
4) ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ)	0.720	0.653
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.777$		
ด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว		
1) มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่	0.860	0.816
2) มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว	0.818	0.860
3) มีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว	0.841	0.854
4) มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแม้จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	0.581	0.913

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
5) ชุมชนรู้สึกพึงพอใจเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	0.743	0.880
Cronbach's alpha coefficient $\alpha = 0.897$		

ตารางที่ 3.2 แสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามในประเด็นศักยภาพการท่องเที่ยวทั้งหมด 38 ข้อ จากแบบสอบถามสำหรับคนในชุมชนทั้งหมด 30 ชุด มีค่า Corrected Item-Total Correlation เป็นบวก และมีค่ามากกว่า 0.20 แสดงถึงความสอดคล้องกันภายในของคำตอบของข้อคำถามเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนฯ และค่าความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient's Alpha) ของคำตอบของแบบสอบถาม มีค่า 0.734-0.946 แสดงว่าคำตอบของข้อคำถามศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน มีความสอดคล้องและเชื่อถือได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติของการเก็บข้อมูลภาคสนาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาและเป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานประกอบในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีแจกแบบสอบถาม (Questionnaire Survey) ลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิด โดยจะนำไปใช้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมา โดยมีแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 ชุดและ ใช้กับคนในชุมชนหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 ชุด

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การพรรณนาข้อมูลเพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย \bar{x} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำเสนอข้อมูลในแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและผลการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงอนุมาน ค่าสถิติที่ใช้ คือ การทดสอบสถิติโดยใช้ค่าที (t-test)

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

การวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินการวิจัย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน จากมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยอาศัยหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว 6 ด้าน (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี อ้างถึงใน ฉัตรมฤต พิชัยกมลฉัตร, 2550, จารุจน์ กลิ่นดีปสี อ้างใน วิภา ศรีระทุ, 2551, วิภา ศรีระทุ, 2551) และส่วนที่ 2 คือ การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน จากมุมมองชุมชนเอง โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 8 ด้าน (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี, 2550; จารุจน์ กลิ่นดีปสี อ้างใน วิภา ศรีระทุ, 2551) ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย

4.1.1 ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุดแก่นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี วัดศาลาลอย อำเภอเมืองนครราชสีมา อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อำเภอพิมาย อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในช่วงระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2561 ถึง 22 เมษายน 2561 จากแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด พบว่าแบบสอบถาม จำนวน 8 ชุด อยู่ในสภาพไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้นจำนวน 392 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 98 ซึ่งเป็นอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามที่สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ (ที่ error 0.05% อัตราตอบกลับมากกว่าร้อยละ 70 เป็นอัตราการตอบกลับในระดับที่ยอมรับได้ (Richardson, 2005)) จึงถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งผู้วิจัยได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 392)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	181	46.2
	หญิง	211	53.8
	รวม	392	100.0
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	64	16.3
	20 - 30 ปี	75	19.1
	31 - 40 ปี	84	21.4
	41 - 50 ปี	69	17.6
	51 - 60 ปี	63	16.1
	61 ปีขึ้นไป	37	9.4
	รวม	392	100.0
สถานภาพ	โสด	203	51.8
	สมรส	155	39.5
	อื่นๆ	34	8.7
	รวม	392	100.0
การศึกษา	มัธยมหรือต่ำกว่า	68	17.3
	อนุปริญญา	79	20.2
	ป.ตรี	189	48.2
	สูงกว่า ป.ตรี	47	12.0
	อื่นๆ	9	2.3
	รวม	392	100.0
อาชีพ	รับราชการ/พนักงานลูกจ้างรัฐ	83	21.2
	พนักงาน ลูกจ้างเอกชน	103	26.3
	นักธุรกิจ/เจ้าของกิจการ	101	25.8
	แม่บ้าน/พ่อบ้าน	31	7.9
	นักเรียน/นักศึกษา	53	13.5
	อื่นๆ	21	5.4
	รวม	392	100.0
	รายได้	ไม่มีรายได้	9
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000		20	5.1
10,001 - 20,000		131	33.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
	20,001 – 30,000	141	36.0
	30,001 – 40,000	41	10.5
	40,001 – 50,000	25	6.4
	50,001 บาท ขึ้นไป	25	6.4
	Total	392	100.0
ภูมิสำเนา	อีสาน	161	41.1
	กลาง	114	29.1
	ตะวันออก	45	11.5
	เหนือ	33	8.4
	ใต้	39	9.9
	Total	392	100.0

คุณลักษณะทางประชากรด้านเพศของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 เป็นเพศชาย 141 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2

คุณลักษณะทางประชากรด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 20 – 30 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ส่วนผู้ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 โดยผู้ที่มีอายุในช่วง 41-50 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 อายุช่วง 51-60 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 และผู้ที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4

คุณลักษณะทางประชากรด้านสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้มีสถานภาพโสด โดยมีจำนวนทั้ง 203 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมามีสถานภาพสมรส จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 และสถานภาพอื่นๆ จำนวน 34 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.7

คุณลักษณะทางประชากรด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี จำนวน 189 คน คิดเป็น ร้อยละ 48.2 รองลงมาจบระดับอนุปริญญา จำนวน 79 คนคิดเป็น ร้อยละ 20.2 ระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และจบการศึกษาในระดับอื่นๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

คุณลักษณะทางประชากรด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงาน ลูกจ้างเอกชน จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 รองลงมาเป็นนักธุรกิจ หรือเจ้าของกิจการ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 รับราชการ/พนักงาน ลูกจ้างรัฐจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 53 คน คิดเป็น ร้อยละ 13.5 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ตามลำดับ

สำหรับด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 20,001-30,000บาท มากที่สุด คือ ร้อยละ 36 รองลงมา คือ มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.4 โดยน้อยที่สุด คือ ไม่มีรายได้ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.3

คุณลักษณะทางประชากรด้านภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา พบว่าส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสาน จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 รองลงมาคือภาคกลาง จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 ภาคตะวันออกจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ภาคใต้ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 และภาคเหนือ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 ตามลำดับ

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลศักยภาพการท่องเที่ยวจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนจากคำตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทั้งนี้ จะมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981) ดังนี้

5.00-4.50	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด
4.49-3.50	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับมาก
3.49-2.50	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง
2.49-1.50	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับน้อย
1.49-1.00	หมายถึง	มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยวตามกรอบเนื้อหาครอบคลุมประเด็นศักยภาพ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4) ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว และ 6) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 4.2 - 4.8

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน

ประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยว ในชุมชน	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล	4.17	0.78	มาก	6
2) มีความผูกพันกับท้องถิ่น	4.18	0.79	มาก	5
3) มีความกลมกลืนกับวัฒนธรรมหรือ สภาพแวดล้อมของพื้นที่	4.23	0.68	มาก	4
4) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม	4.27	0.72	มาก	
5) ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	4.35	0.64	มาก	2
6) มีความดึงดูดใจ	4.49	0.70	มาก	1
7) ความโดดเด่นและความหลากหลายของ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	4.09	0.79	มาก	7
รวม	4.25	0.54	มาก	

1) ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมีนไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของนักท่องเที่ยวในด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ในประเด็นด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนหมีนไวย และด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ

ตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า ชุมชนหมีนไวยมีศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณค่าด้านมีความดึงดูดใจ มีศักยภาพมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (ค่าเฉลี่ย 4.49) รองลงมาคือ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน (ค่าเฉลี่ย 4.35) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.27) และศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพน้อยที่สุดคือ ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.09)

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยว

ประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าและ ความน่าดึงดูดใจ	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) อุโบสถกลางน้ำ อายุ 300 ปี วัดหมีนไวย	4.65	0.71	มากที่สุด	1
2) เรือนแม่ศรี	3.35	0.77	ปานกลาง	
3) เทศกาลชนมจีนประโดกโคราช	4.51	0.63	มากที่สุด	3

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าและความน่า ดึงดูดใจ	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
4) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีนและน้ำยาประ โดก	4.50	0.67	มากที่สุด	4
5) การรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหาร ท้องถิ่น	4.54	0.72	มากที่สุด	2
รวม	4.31	0.47	มาก	

จากการศึกษาประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ พบว่า อโบสถกลางน้ำ อายุ 300 ปี วัดหมื่นไวย มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.65) เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ กิจกรรมการรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.54) เทศกาลขนมจีนประโดกโคราช (ค่าเฉลี่ย 4.51) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีนและน้ำยาประโดก (ค่าเฉลี่ย 4.50) และเรือนโบราณแม่ศรี ซึ่งมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) ตามลำดับ ในภาพรวมศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.31) ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นศักยภาพด้านความสะดวกในการ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพอันดับ
1) ถนน และเส้นทางการคมนาคมเข้าสู่ชุมชน	4.45	0.60	มาก 1
2) ป้ายบอกทาง	3.24	0.65	ปานกลาง 4
3) รถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ชุมชน เช่น สอง แถว มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ตุ๊กตุ๊ก สามล้อ เป็นต้น	4.22	0.49	มาก 3
4) ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.34	0.47	มาก 2
รวม	4.06	0.35	มาก

2) ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า ถนนและเส้นทางการคมนาคมเข้าสู่ชุมชน มีศักยภาพในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.45) รองลงมาคือ ความปลอดภัยในการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย 4.34) และมีรถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.22) ในขณะที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าป้ายบอกทางภายในชุมชน มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.23) โดยภาพรวมศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.06) ดังแสดงในตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.5 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ประเด็นศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แก่นักท่องเที่ยว	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	2.49	0.69	น้อย	4
2) จุดบริการห้องน้ำ ห้องสุขา	2.06	0.73	น้อย	6
3) จุดบริการ/สถานที่จอดรถ	3.42	0.49	ปานกลาง	3
4) ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกส เฮ้าส์)	2.06	0.74	น้อย	7
5) ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มที่ถูกสุขลักษณะ	3.92	0.61	มาก	1
6) ความเหมาะสมของราคาที่พักและอาหาร	3.85	0.65	มาก	2
7) ร้านขายของที่ระลึกที่มีมาตรฐาน และ เพียงพอ	2.23	0.68	น้อย	5
รวม	2.86	0.33	ปานกลาง	

3) ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่าจากมุมมองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ร้านอาหารร้านเครื่องดื่มที่ถูกสุขลักษณะมีศักยภาพในระดับ (ค่าเฉลี่ย 3.92) โดยเป็นศักยภาพในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ความเหมาะสมของราคาที่พักและร้านอาหาร (ค่าเฉลี่ย 3.85) จุดบริการและสถานที่จอดรถ มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.42) จากผลการศึกษา ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์) (ค่าเฉลี่ย 2.06) มีศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในระดับน้อย และเป็นอันดับต่ำที่สุด ในภาพรวมศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.86)

ตารางที่ 4.6 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน

ประเด็นศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) ประสิทธิภาพของระบบการการจัดขยะมูลฝอย	3.71	0.58	มาก	3
2) ประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย	3.83	0.71	มาก	2
3) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว	3.90	0.67	มาก	
รวม	3.82	.038	มาก	

4) ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน

ตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าชุมชนหมื่นไวยมีศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพเป็นอันดับสูงสุด โดยมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) รองลงมาคือ ประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย) ค่าเฉลี่ย 3.83) และประสิทธิภาพของระบบการการจัดขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย (3.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง	3.81	0.85	มาก	3
2) พื้นที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว	3.99	0.69	มาก	1
3) แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	3.97	0.83	มาก	2
รวม	3.93	0.66	มาก	

5) ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว

ผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ประเด็นพื้นที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) โดยเป็นประเด็นที่มีศักยภาพมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก

(ค่าเฉลี่ย 3.97) และ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.81) ในภาพรวมศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.8 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ

ประเด็นศักยภาพด้านการบริหารจัดการ	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) ความพร้อมในการจัดการด้านประปา	4.14	0.59	มาก	2
2) ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสงสว่าง	4.08	0.58	มาก	3
3) ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ)	4.14	0.68	มาก	1
4) แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์	4.02	4.11	มาก	4
รวม	4.12	0.62	มาก	

6) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ

จากผลการศึกษา ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ) มีศักยภาพเป็นอันดับสูงสุด โดยมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14) รองลงมาคือ ความพร้อมในการจัดการด้านประปา (ค่าเฉลี่ย 4.14) และ ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสงสว่าง (ค่าเฉลี่ย 4.08) และแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 4.02) ตามลำดับ ในภาพรวม ชุมชนหมื่นไวยมีศักยภาพด้านการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12)

4.2 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของคนในชุมชน

4.2.1 ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง คนในชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของชุมชน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ในพื้นที่ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในช่วงระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2561 ถึง 25 พฤษภาคม 2561 จากแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด พบว่าแบบสอบถาม จำนวน 97 ชุด อยู่ในสภาพไม่สมบูรณ์ ไม่

สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้นจำนวน 303 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 75.75 ซึ่งเป็นอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามที่สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ (ที่ error 0.05% อัตราตอบกลับมากกว่าร้อยละมากกว่าร้อยละ 70 เป็นอัตราการตอบกลับในระดับที่ยอมรับได้ (Richardson, 2005)) จึงถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งผู้วิจัยได้ผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.9 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คนในชุมชน (n = 303)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	46.9
	หญิง	53.1
	รวม	100.0
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	16.2
	20 - 30 ปี	21.1
	31 - 40 ปี	16.8
	41 - 50 ปี	17.8
	51 - 60 ปี	15.8
	61 ปีขึ้นไป	12.2
	รวม	100.0
สถานภาพ	โสด	49.2
	สมรส	40.6
	อื่นๆ	10.2
	รวม	100.0
การศึกษา	มัธยมหรือต่ำกว่า	28.7
	อนุปริญญา	12.5
	ป.ตรี	40.6
	สูงกว่า ป.ตรี	17.2
	อื่นๆ	1.0
	รวม	100.0
อาชีพ	รับราชการ/พนักงานลูกจ้างรัฐ	18.5
	พนักงาน ลูกจ้างเอกชน	28.7
	นักธุรกิจ/เจ้าของกิจการ	19.8
	แม่บ้าน/พ่อบ้าน	10.2
	นักเรียน/นักศึกษา	15.8

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	
อื่นๆ	21	6.9	
รวม	303	100.0	
รายได้	ไม่มีรายได้	26	8.6
	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000	63	20.8
	10,001 – 20,000	96	31.7
	20,001 – 30,000	71	23.4
	30,001 – 40,000	34	11.2
	40,001 – 50,000	9	3.0
	50,001 บาท ขึ้นไป	4	1.3
	Total	303	100.0

จากตารางที่ 4.9 คุณลักษณะทางประชากรด้านเพศของกลุ่มตัวอย่างคนในชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 เป็นเพศชาย 142 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1

คุณลักษณะทางประชากรด้านอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 อายุช่วง 51-60 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 และผู้ที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไปมีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2

คุณลักษณะทางประชากรด้านสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่มีสถานภาพโสด โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 149 คน คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 และสถานภาพอื่นๆ จำนวน 31 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.2

คุณลักษณะทางประชากรด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี จำนวน 123 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.6 รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 จบระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 จบระดับอนุปริญญา จำนวน 38 คนคิดเป็น ร้อยละ 12.5 และจบการศึกษาในระดับอื่นๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

คุณลักษณะทางประชากรด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงาน ลูกจ้างเอกชน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมาเป็นนักธุรกิจ หรือเจ้าของกิจการ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 รับราชการ/พนักงาน

ลูกจ้างรัฐจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.8 เป็นแม่บ้าน/พ่อบ้าน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ตามลำดับ

สำหรับด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมา คือ มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 โดยส่วนน้อยที่สุด คือ รายได้ 50,001 บาท ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 1.3

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของชุมชนตามกรอบเนื้อหาครอบคลุมประเด็นศักยภาพ 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4) ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว 6) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 7) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว และ 8) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 4.10 - 4.18

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน

ประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล	3.95	0.74	มาก	7
2) มีความผูกพันกับท้องถิ่น	4.48	0.50	มาก	1
3) มีความกลมกลืนกับวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่	4.21	0.72	มาก	5
4) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรม	4.44	0.78	มาก	2
5) ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	4.29	0.86	มาก	4
6) มีความดึงดูดใจ	4.44	0.78	มาก	3
7) ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	4.00	0.77	มาก	6
รวม	4.31	0.64	มาก	

- 1) ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมีนไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของคนในชุมชนในด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ท่องเที่ยว ในประเด็นด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนหมีนไวย และ ด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ

ตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า จากมุมมองของคนในชุมชน ชุมชนหมีนไวยมีศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณค่าด้านมีความผูกพันกับท้องถิ่น มีศักยภาพมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (ค่าเฉลี่ย 4.48) โดยมีศักยภาพอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.44) มีความดึงดูดใจ (ค่าเฉลี่ย 4.44) และศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพน้อยที่สุดคือ มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล (ค่าเฉลี่ย 3.95)

ตารางที่ 4.11 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) อุโบสถกลางน้ำ อายุ 300 ปี วัดหมีนไวย	5.00	0.00	มากที่สุด	1
2) เรือนแม่ศรี	3.38	0.87	ปานกลาง	5
3) เทศกาลขนมจีนประโดกโคราช	4.76	0.65	มากที่สุด	2
4) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีนและน้ำยาประโดก	4.67	0.68	มากที่สุด	3
5) การรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น	4.49	0.50	มาก	4
รวม	4.66	0.36	มากที่สุด	

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมีนไวยด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจจากมุมมองของคนในชุมชน พบว่า อุโบสถกลางน้ำ อายุ 300 ปี วัดหมีนไวย มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ เทศกาลขนมจีนประโดกโคราช (ค่าเฉลี่ย 4.76) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีนและน้ำยาประโดก (ค่าเฉลี่ย 4.67) กิจกรรมการรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.49) และเรือนโบราณแม่ศรี ซึ่งมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) ตามลำดับ ในภาพรวมศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนหมีนไวย มีศักยภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.66) ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.12 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพอันดับ	
1) ถนน และเส้นทางการคมนาคมเข้าสู่ชุมชน	3.46	.097	ปานกลาง	3
2) ป้ายบอกทาง	3.00	0.65	ปานกลาง	4
3) รถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ชุมชน เช่น สองแถว มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ตุ๊กตุ๊ก สามล้อ เป็นต้น	3.81	0.49	มาก	2
4) ความปลอดภัยในการเดินทาง	3.96	0.93	มาก	
รวม	3.58	0.78	มาก	

2) ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยจากมุมมองของคนในชุมชน พบว่า ความปลอดภัยในการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย 3.96) มีศักยภาพในระดับมากและมีศักยภาพเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาคือ รถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.81) เมื่อพิจารณาศักยภาพระดับปานกลาง พบว่า ถนนและเส้นทางการคมนาคมเข้าสู่ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.46) และป้ายบอกทางภายในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.00) มีศักยภาพอยู่ในระดับดังกล่าว ในภาพรวม ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยจากมุมมองของคนในชุมชน มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.13 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ประเด็นศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	2.79	0.49	ปานกลาง	6
2) จุดบริการนักท่องเที่ยว ห้องสุขา	3.29	1.18	ปานกลาง	5
3) จุดบริการ/สถานที่จอดรถ	3.38	0.97	ปานกลาง	3
4) ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์)	3.65	0.81	มาก	2
5) ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มที่ถูกสุขลักษณะ	3.35	0.48	ปานกลาง	4
6) ความเหมาะสมของราคาที่พักและอาหาร	4.02	0.66	มาก	1
7) ร้านขายของที่ระลึกที่มีมาตรฐาน และเพียงพอ	2.55	0.68	ปานกลาง	7
รวม	3.30	0.79	ปานกลาง	

3) ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นว่าจากมุมมองของคนในชุมชนที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม ความสะดวก ความเหมาะสมของราคาที่พักและร้านอาหาร และ ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์) มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 และ 3.65 ตามลำดับ ตารางที่ 4.12 ยังแสดงให้เห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยในอีกหลายๆ ประการ มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.38 – 2.55 ในภาพรวม ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30)

ตารางที่ 4.14 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน

ประเด็นศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) ประสิทธิภาพของระบบการจัดการจัดขยะมูลฝอย	3.36	0.68	ปานกลาง	2
2) ประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย	3.00	0.65	ปานกลาง	3
3) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว	3.78	0.88	มาก	1
รวม	3.38	0.66	ปานกลาง	

4) ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน

ตารางที่ 4.14 แสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมคนในชุมชนมีความเห็นว่าชุมชนหมื่นไวยมีศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพเป็นอันดับสูงสุด โดยมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) รองลงมาคือ ประสิทธิภาพของระบบการจัดการจัดขยะมูลฝอย (ค่าเฉลี่ย 3.36) และประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย (ค่าเฉลี่ย 3.00) ตามลำดับ โดยมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.15 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่ง ท่องเที่ยว	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่าง แพร่หลายและต่อเนื่อง	3.53	0.96	มาก	3
2) พื้นที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว	3.97	0.86	มาก	1
3) แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	3.93	0.97	มาก	2
รวม	3.81	0.81	มาก	

5) ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของคนในชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ประเด็นพื้นที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) โดยเป็นประเด็นที่มีศักยภาพมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) และ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.53) ในภาพรวม ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.16 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านการบริหารจัดการ

ประเด็นศักยภาพด้านการบริหารจัดการ	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) ความพร้อมในการจัดการด้านประปา	3.64	0.81	มาก	3
2) ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสง สว่าง	3.97	0.49	มาก	2
3) ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ สาธารณะ)	4.30	0.67	มาก	1
4) แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่น พับ เว็บไซต์	3.02	1.03	ปานกลาง	4
รวม	3.78	0.65	มาก	

6) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ

จากผลการศึกษา คนในชุมชนหมื่นไวย มีความคิดเห็นว่า ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ) มีศักยภาพเป็นอันดับสูงสุด โดยมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.30) รองลงมาคือ ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสงสว่าง (ค่าเฉลี่ย 3.97) และความพร้อมในการจัดการด้านประปา (ค่าเฉลี่ย 3.64) ตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่าแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 3.02) มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ในภาพรวม ชุมชนหมื่นไวยมีศักยภาพด้านการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.17 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

ประเด็นศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	\bar{x}	SD	ระดับศักยภาพ	อันดับ
1) มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่	3.25	0.82	ปานกลาง	4
2) มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว	3.26	0.76	ปานกลาง	3
3) มีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว	3.21	1.06	ปานกลาง	5
4) มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแม้จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	3.84	0.95	มาก	2
5) ชุมชนรู้สึกพึงพอใจเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	4.41	0.69	มาก	1
รวม	3.59	0.74	มาก	

7) ศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของคนในชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พบว่า ประเด็นชุมชนรู้สึกพึงพอใจเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) โดยเป็นประเด็นที่มีศักยภาพมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแม้จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ โดยมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) และ มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.26) โดยมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ในภาพรวม ศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน (n = 303)	ร้อยละ
1) ร่วมคิดร่วมประชุม	276	91.1
2) ร่วมวางแผน	289	95.38
3) ร่วมตัดสินใจ	264	87.13
4) ร่วมทำ	272	89.77
5 ร่วมติดตามประเมินผล	275	90.76
6) ร่วมให้การสนับสนุน	249	82.2
7) ร่วมในลักษณะอื่นๆ (โปรดระบุ).....	69	22.2

8) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยจากมุมมองของคนในชุมชนในประเด็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 100 มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมื่นไวยในด้านการท่องเที่ยว เมื่อทำการพิจารณาระดับของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมื่นไวยในด้านการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า คนในชุมชน โดยคิดเป็นร้อยละ 91.1 มีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการลงมือทำ และมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชน คนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 82.2 มีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุน และร้อยละ 22.8 มีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ และผลการศึกษาพบว่าคนในชุมชนร้อยละ 100 ยินดีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมื่นไวยเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระยะต่อไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วม ดังแสดงในตารางที่ 4.18

4.3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน จำแนกตามนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 4.19- 4.25

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย ด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

ศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยว ในชุมชน	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยว	คนใน			
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)			
1) มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล	4.17	3.95	0.22	3.856*	0.000
2) มีความผูกพันกับท้องถิ่น	4.18	4.48	-0.30	-5.624*	0.000
3) มีความกลมกลืนกับวัฒนธรรมหรือ สภาพแวดล้อมของพื้นที่	4.23	4.21	0.02	0.403	0.687
4) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถี ชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม	4.27	4.44	-0.17	-2.887*	0.000
5) ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	4.35	4.29	0.06	0.984	0.325
6) มีความดึงดูดใจ	4.49	4.44	0.05	0.952	0.341
7) ความโดดเด่นและความหลากหลาย ของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	4.09	4.00	0.09	-5.255*	0.000
รวมเฉลี่ย	4.25	4.31	-0.06	-1.297	0.195

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนจำแนกตามนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน ซึ่งพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้าน มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล มีความผูกพันกับท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนสูงกว่าคนในชุมชน

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย ด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ (ของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต) จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

ศักยภาพด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ (ของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต)	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยว	คนใน			
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)			
1) อุโบสถเก่ากลางน้ำอายุ 300 ปี วัดหมื่นไวย	4.65	5.00	-0.35	-8.635*	0.000
2) บ้านโบราณเรือนแม่ศรี หรือบ้านสวนแม่ศรี	3.35	4.38	-1.03	-20.386*	0.000
3) เทศกาลขนมจีนประโดกโคราช	4.51	4.76	-0.25	-5.178*	0.000
4) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีน และน้ำยาประโดก	4.50	4.67	-0.17	-3.422*	0.001
5) การรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น	4.54	4.49	0.05	0.576	0.565
รวมเฉลี่ย	4.31	4.66	-0.35	-10.752*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.20 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ (ของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต) จำแนกตามนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน พบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจทุกด้านนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้าน การรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น ที่ไม่แตกต่างกัน และพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจต่ำกว่าคนในชุมชน

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยว	คนใน			
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)			
1) ถนน และเส้นทางการคมนาคมเข้าสู่ชุมชน	4.45	3.46	0.99	16.188*	0.000
2) ป้ายบอกทาง	3.24	3.00	0.24	4.398*	0.000
3) รถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ชุมชน (เช่น สองแถว มอเตอร์ไซค์รับจ้าง ตุ๊กตุ๊ก สามล้อ เป็นต้น)	4.22	3.61	0.61	8.848*	0.000
4) ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.34	3.96	0.38	6.833*	0.000
รวมเฉลี่ย	4.06	3.51	0.55	11.882*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน พบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยสูงกว่าคนในชุมชน

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยว	คนใน			
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)			
1) จุดบริการห้องน้ำ ห้องสุขา	2.06	3.33	-1.27	-16.319*	0.000
2) จุดบริการ/สถานที่จอดรถ	3.42	3.44	-0.02	-0.263	0.793

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน การท่องเที่ยวในชุมชน	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยว ชาวไทย (n=392)	คนใน ชุมชน (n=303)			
3) ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์)	2.06	3.76	-1.7	-27.799*	0.000
4) ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มที่ สุขลักษณะ	3.92	3.41	0.51	11.191*	0.000
5) ความเหมาะสมของราคาที่พักและ อาหาร	3.85	3.86	-0.01	-0.203	0.839
6) ร้านขายของที่ระลึกที่มีมาตรฐาน และเพียงพอ	2.23	2.48	-0.25	-3.267*	0.001
7) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	2.49	2.79	-0.3	-4.093*	0.000
รวมเฉลี่ย	2.86	3.29	-0.43	-9.088*	0.048

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน พบว่า ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นความคิดเห็นด้านจุดบริการ/สถานที่จอดรถ และความเหมาะสมของราคาที่พักและอาหารที่ไม่แตกต่างกัน และพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน ต่ำกว่าคนในชุมชน

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยวชาวไทย (n=392)	คนในชุมชน (n=303)			
1) ประสิทธิภาพของระบบการการจัดขยะมูลฝอย	3.71	3.36	0.35	7.447*	0.000
2) ประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย	3.83	3.00	0.83	15.905*	0.000
3) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่ก่อกลิ่นฟุ้งกระจาย	3.90	3.78	0.12	2.083*	0.045
รวมเฉลี่ย	3.82	3.38	0.44	10.898*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน พบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยสูงกว่าคนในชุมชนทุกด้าน

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยวชาวไทย (n=392)	คนในชุมชน (n=303)			
1) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง	3.81	3.53	0.28	4.111*	0.000

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่ง ท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยว	คนใน			
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)			
2) พื้นที่ที่ได้รับความสนใจจาก นักท่องเที่ยว	4.00	3.97	0.03	0.473	0.636
3) แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	3.97	3.93	0.04	0.516	0.606
รวมเฉลี่ย	3.93	3.81	0.12	2.051*	0.041

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชนพบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว สูงกว่าคนในชุมชนทุกด้าน

ตารางที่ 4.25 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยว	คนใน			
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)			
1) แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์	4.14	2.84	1.30	19.096*	0.000
2) ความพร้อมในการจัดการด้าน ประปา	4.14	3.42	0.72	13.289*	0.000
3) ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสงสว่าง	4.08	3.85	0.23	5.647*	0.000

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	sig.
	นักท่องเที่ยว	คนใน			
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)			
4) ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ)	4.14	4.28	-0.14	-2.368*	0.018
รวมเฉลี่ย	4.13	3.59	0.54	13.797*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยงของชุมชนหมื่นไวยด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน พบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพด้านการบริหารจัดการทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยงของชุมชนหมื่นไวยด้านการบริหารจัดการสูงกว่าคนในชุมชน ยกเว้นด้านความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ) ที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพน้อยกว่าคนในชุมชน

ตารางที่ 4.26 แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง	ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย						
	คุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน	ด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ: (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวิถีชีวิต)	ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย	ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย	ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ
นักท่องเที่ยวชาวไทย	- (t = -1.297, sig = 0.195)	√ (t = -10.572*, sig = 0.000)	√ (t = 11.882*, sig = 0.000)	√ (t = 9.088*, sig = 0.048)	√ (t = 10.898*, sig = 0.000)	√ (t = 2.051*, sig = 0.041)	√ (t = 13.797*, sig = 0.000)
คนในชุมชน							

หมายเหตุ

√ หมายถึง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

* p < .05

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเบื้องต้นทำการศึกษา และค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของชุมชน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อระดับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอเป็นภาพรวม และข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ตามลำดับดังนี้

5.1.1 สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย และกลุ่มคนในชุมชน

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี และส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานลูกจ้างเอกชน ส่วนใหญ่มีรายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสาน

กลุ่มตัวอย่างคนในชุมชนหมื่นไวย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-30 ปี และส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานลูกจ้างเอกชน ส่วนใหญ่มีรายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน 10,001-20,000 บาท

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย ด้านความมีชื่อเสียงเสียงของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ โดยด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งเป็นสองประเด็นย่อย ได้แก่ ประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน และประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต สำหรับระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยจากมุมมองของนักท่องเที่ยว พบว่า ศักยภาพด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต มีระดับศักยภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D.= 0.47) รองลงมาเป็นศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D.= 0.54) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D.= 0.62) ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$, S.D.= 0.35) ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงเสียงของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$, S.D.= 0.66) ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$, S.D.= 0.38) และศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.86$, S.D.= 0.33) ตามลำดับ

5.1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของคนในชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย ด้านความมีชื่อเสียงเสียงของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ ด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว สำหรับระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยจากมุมมองของคนในชุมชน พบว่า ศักยภาพด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต มีระดับศักยภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D.= 0.36) รองลงมาเป็นศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D.= 0.64) ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงเสียงของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$, S.D.= 0.81) ศักยภาพด้านการ

บริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$, S.D.= 0.65) ศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$, S.D.= 0.74) ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.58$, S.D.= 0.78) ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$, S.D.= 0.66) ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D.= 0.79) ตามลำดับ และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนในภาพรวมสูงกว่าร้อยละ 80

5.14 สรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย จำแนกตามนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน ด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการ พบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทยและคนในชุมชน ได้นำประเด็นสำคัญที่พบจากการวิจัยเพื่ออภิปรายผลดังนี้

1) ศักยภาพด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ในประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านมีความดึงดูดใจ และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน สอดคล้องกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2547) กล่าวว่า คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ บรรยากาศ และวิถีชีวิต จึงทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและเดินทางไปเยือนสถานที่นั้นๆ และประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตพบว่ามีศักยภาพในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านอุบิสถเก่ากลางน้ำอายุ 300 ปี วัดหมื่นไวย เทศกาลขนมจีนประโดก และภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีนและน้ำยาประโดก ที่มีศักยภาพในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม จะมีแรงจูงใจเป็นสิ่งดึงดูดใจ ได้แก่ สถานที่นั้นมีประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น มีงานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่น และสิ่งปลูกสร้างผังเมือง มีศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา มีภาษาและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีวิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร ธรรมเนียมการทานอาหาร มีประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม

และเทศกาลต่างๆ มีลักษณะงานหรือเทคโนโลยีต่างๆ ที่นำเข้ามาใช้ในการประชาสัมพันธ์แนะนำเพื่อจูงใจ ที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

2) ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย พบว่าในภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะการมีถนน และเส้นทางการคมนาคมเข้าสู่ชุมชน สอดคล้องกับที่ มนัส สุวรรณ (2538) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ มีสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณา คือ ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง สภาพถนนในการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพดี มีป้ายบอกทางที่สมบูรณ์ สามารถใช้ยานพาหนะประเภทต่างๆ ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ จะทำให้การเดินทางเป็นไปได้อย่างสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ญักฐกฤษณ์ เอกวรรณัง (2553) ที่ว่า หากนักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกและรวดเร็ว ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดอรรถรสในการท่องเที่ยวอย่างมากแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเยี่ยมชม

3) ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน พบว่าในภาพรวม มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านความเหมาะสมของราคาที่พักและอาหาร สอดคล้องกับวิจัยของบูฮาลิส (Buhalis, 2000) ที่สรุปว่า สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากช่วยให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ เกิดความรู้สึกปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะทำท่องเที่ยวในระยะเวลาที่นานขึ้น เช่น มีที่พักร้านอาหาร ภัตตาคาร เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ วีรียงกูร (2551) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญหรือปัจจัยที่จะทำให้สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ควรคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวว่ามีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรอยู่บ้าง มีความเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่ สอดคล้องกับแนวความคิดของวิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2550) ที่กล่าวไว้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่นำไปต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้ได้อย่างสะดวกสบาย เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ สถานบริการอื่นๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น ถ้าหากในบริเวณแหล่งเที่ยวนั้นไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วนก็จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวแหล่งเที่ยวนั้นมีปริมาณน้อย

4) ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย พบว่าในภาพรวมมีศักยภาพในระดับมาก (มุมมองนักท่องเที่ยว) และระดับปานกลาง (มุมมองคนในชุมชน) โดยประเด็นที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีการปล่อยมลพิษกระจาย สอดคล้องกับแนวคิดของ Dodds & Butler (2010) ที่ว่านักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าอย่างอื่น ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ควรรักษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้ยังคงความสวยงาม สะอาดเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนภูมิ ปองเสงี่ยม และนิรมล จันทร์แย้ม (2559) ศึกษาเรื่องการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีศักยภาพในระดับมาก มีศักยภาพในการจัดการคุณภาพอากาศ ระดับปานกลาง (2.97 ± 0.49) โดยไม่มีการปล่อยมลพิษกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว และอากาศปราศจากฝุ่นและควัน

5) ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาในประเด็นความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ พบว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าการจัดทำข้อมูล ข่าวสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือ แผ่นพับ โบปปลิว อินเทอร์เน็ต ให้เพียงพอต่อความต้องการ ปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบัน จะทำให้นักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว และจงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามายังพื้นที่มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Carmen (2009) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “The Importance Planning of Public Relations in Touris Organizations’ Communication” พบว่า ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานองค์กรทางด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นต้องมีกลยุทธ์การสื่อสารตามเป้าหมายของกิจกรรมโดยอาศัยการประชาสัมพันธ์ในการสื่อสารและสร้างภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้แพร่ขยายกลุ่มตลาดไปในวงกว้าง

6) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ พบว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ) ในปัจจุบันระบบการสื่อสารและโทรคมนาคมระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นบริการรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงดึงดูดใจและการค้นหาข้อมูลแบบออนไลน์ของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Tiapaiboon (2014) ที่พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยววันนั้น สิ่งสำคัญที่จะสามารถดึงดูดใจ คือ การบริหารจัดการที่ดี การจัดการความพร้อมด้านระบบไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร ควรพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาในส่วนอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ สุขสำอางค์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม กรณีศึกษา: ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องจัดการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานเพื่อรองรับกับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาบุญพิเชษฐ์ จันทร์เมือง (2553) ได้ศึกษา เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ควรปรับปรุงด้านการจัดการการท่องเที่ยวของวัดที่ยังไม่เป็นที่ดึงดูดใจให้มีมาตรฐานมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการสาธารณูปโภค

7) ศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พบว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านชุมชนรู้สึกพึงพอใจเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดของนราวดี บัวขวัญ และคณะ (2559) ที่กล่าวว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่บนฐานของขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต้องรักษาสภาพการท่องเที่ยวที่ดีไว้ให้มากที่สุด ทั้งนี้การพัฒนาจะต้องไม่กระทบต่อความจำเป็นพื้นฐาน และความรู้สึกของประชาชนในท้องถิ่นด้วย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นราวดี บัวขวัญ และคณะ (2559) ที่พบว่า แม้ชุมชนชุมชนวิถีพุทธคลองแดนจะมีอัตราเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในอัตราที่สูง แต่ชุมชนมีขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคม/วัฒนธรรม ซึ่งการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นคนในชุมชนหันมาประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น การให้บริการที่พัก/โฮมสเตย์ และขายสินค้าในตลาดริมน้ำคลองแดน เป็นต้น

8) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษา พบว่า คนในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 100 มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมื่นไวยในด้านการท่องเที่ยว และยินดีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมื่นไวย เป็นแหล่งท่องเที่ยวในระยะต่อไป นอกจากนั้น คนในชุมชนคิดเป็นกว่าร้อยละ 80 มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมื่นไวยในด้านการท่องเที่ยวในทุกระดับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ กฤษฎา ยะการ (2543) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลแม่ทราบ อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนตำบลแม่ทราบมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวระดับมาด และสอดคล้องกับ Jeerawattanapong (2007) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกด้าน นั่นคือในด้านการดำเนินการ ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผล

5.3 แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จากผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 คือ ศักยภาพด้านกรท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากมุมมองของนักท่องเที่ยว และจากมุมมองของชุมชน ประกอบกับการพิจารณาค่าเฉลี่ยในประเด็นศักยภาพรายข้อ เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยศักยภาพโดยรวมในแต่ละด้าน หากค่าเฉลี่ยในประเด็นศักยภาพรายข้อ ข้อใดมากกว่าค่าเฉลี่ยศักยภาพโดยรวม จะถือว่าศักยภาพการท่องเที่ยวข้อนั้นใช้ได้ ให้ผลลัพธ์ เป็น '+' (positive) ถ้าค่าเฉลี่ยรายข้อใด น้อยกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม ถือว่าศักยภาพการท่องเที่ยวข้อนั้นควรได้รับการพัฒนา ให้ผลลัพธ์เป็น '-' (negative) อย่างไม่ไรก็ดี หากค่าเฉลี่ยรายข้อจากมุมมองของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่ให้เป็น '+' ให้ถือว่าศักยภาพด้านนั้นจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเช่นกัน

ตารางที่ 5.1 สรุปประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนที่ควรได้รับการพัฒนา

ศักยภาพด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ			แนวทางการพัฒนาศักยภาพ
	นักท่องเที่ยวชาวไทย (n=392)	คนในชุมชน (n=303)	ผลต่างค่าเฉลี่ยรายข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	
1) มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล	4.17	3.95	Negative/Negative	ควรพัฒนา
2) มีความผูกพันกับท้องถิ่น	4.18	4.48	Negative/Positive	ควรพัฒนา
3) มีความกลมกลืนกับวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่	4.23	4.21	Negative/Negative	ควรพัฒนา

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ศักยภาพด้านคุณค่าของการ ท่องเที่ยวในชุมชน	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ			แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
	นักท่องเที่ยว ชาวไทย (n=392)	คนใน ชุมชน (n=303)	ผลต่างค่าเฉลี่ยราย ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	
4) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม	4.27	4.44	Positive/Positive	
5) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ตน	4.35	4.29	Positive/Negative	ควรพัฒนา
6) มีความดึงดูดใจ	4.49	4.44	Positive/Positive	
7) ความโดดเด่นและความ หลากหลายของกิจกรรมในแหล่ง ท่องเที่ยว	4.09	4.00	Negative/Negative	ควรพัฒนา
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	4.31		

จากผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน ในตารางที่ 5.1 พบว่าควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงในด้านการให้แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เพื่อให้เกิดความหลากหลายและต่อเนื่องตลอดทั้งปี สร้างความโดดเด่นให้กับการท่องเที่ยวในชุมชนโดยเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นหลากหลาย มีเอกลักษณ์ของความเป็นท้องถิ่นโดยไม่ทิ้งพื้นฐานของวัฒนธรรมดั้งเดิมในพื้นที่

ตารางที่ 5.2 สรุปประเด็นศักยภาพด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ (ของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต) ที่ควรได้รับการพัฒนา

ศักยภาพด้านคุณค่าและความ น่าดึงดูดใจ (ของแหล่ง ท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและ วิถีชีวิต)	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ			แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
	นักท่องเที่ยว ชาวไทย (n=392)	คนใน ชุมชน (n=303)	ผลต่างค่าเฉลี่ยราย ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	
1) อุโบสถเก่ากลางน้ำอายุ 300 ปี วัดหมื่นไวย	4.65	5.00	Positive/Positive	

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ศักยภาพด้านคุณค่าและความ น่าดึงดูดใจ (ของแหล่ง ท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและ วิถีชีวิต)	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ			
	นักท่องเที่ยว ชาวไทย (n=392)	คนใน ชุมชน (n=303)	ผลต่างค่าเฉลี่ยราย ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
2) บ้านโบราณเรือนแม่ศรี หรือ บ้านสวนแม่ศรี	3.35	4.38	Negative/Negative	ควรพัฒนา
3) เทศกาลขนมจีนประโดก โคราช	4.51	4.76	Positive/Positive	
4) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีน และน้ำยาประโดก	4.50	4.67	Positive/Positive	
5) การรับประทานขนมจีนที่ ร้านอาหารท้องถิ่น	4.54	4.49	Positive/Negative	ควรพัฒนา
ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	4.66		

จากผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ (ของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต) ดังแสดงในตารางที่ 5.2 พบว่า ควรมีการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น “บ้านโบราณเรือนแม่ศรี หรือบ้านสวนแม่ศรี” ซึ่งมีศักยภาพการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ให้มีลักษณะที่โดดเด่นน่าดึงดูดใจและสร้างความต้องการในการมาเยี่ยมชมเยือนให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้การรับประทานขนมจีนประโดกที่ร้านอาหารในท้องถิ่นนั้น ควรได้รับการส่งเสริมให้มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนและร่วมรับประทานขนมจีน โดยส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพัฒนาให้เกิดรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอาหารในอนาคตได้

ตารางที่ 5.3 สรุปประเด็นศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยที่ควรได้รับการพัฒนา

ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ			
	นักท่องเที่ยว ชาวไทย (n=392)	คนใน ชุมชน (n=303)	ผลต่างค่าเฉลี่ยราย ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
1) ถนน และเส้นทางการ คมนาคมเข้าสู่ชุมชน	4.45	3.46	Positive/Negative	ควรพัฒนา

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ			แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
	นักท่องเที่ยว	คนใน	ผลต่างค่าเฉลี่ยราย	
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)	ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	
2) ป้ายบอกทาง	3.24	3.00	Negative/Negative	ควรพัฒนา
3) รถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ ชุมชน (เช่น สองแถว มอเตอร์ไซค์รับจ้าง ตุ๊กตุ๊ก สามล้อ เป็นต้น)	4.22	3.61	Positive/Positive	
4) ความปลอดภัยในการ เดินทาง	4.34	3.96	Positive/Positive	
ค่าเฉลี่ยรวม	4.06	3.51		

จากผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 5.3 ชุมชนหมื่นไวยจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน โดยปรับปรุงเส้นทางคมนาคมบางจุดให้มีมาตรฐาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงและเพิ่มป้ายบอกทางไปยังจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้ชัดเจน มีสภาพที่แข็งแรงมีอายุงานใช้งานที่นาน และติดตั้งในจุดต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 5.4 สรุปประเด็นศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนที่ควรได้รับการพัฒนา

ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ภายในชุมชน	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ			แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
	นักท่องเที่ยว	คนใน	ผลต่างค่าเฉลี่ยราย	
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)	ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	
1) จุดบริการห้องน้ำ ห้องสุขา	2.06	3.33	Negative /Positive	ควรพัฒนา
2) จุดบริการ/สถานที่จอดรถ	3.42	3.44	Positive/Positive	ควรพัฒนา
3) ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์)	2.06	3.76	Negative /Positive	
4) ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มที่ถูก สุขลักษณะ	3.92	3.41	Positive/Positive	

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ภายในชุมชน	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ			แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
	นักท่องเที่ยว	คนใน	ผลต่างค่าเฉลี่ยราย	
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)	ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	
5) ความเหมาะสมของราคาที่ที่พัก และอาหาร	3.85	3.86	Positive/Positive	
6) ร้านขายของที่ระลึกที่มี มาตรฐาน และเพียงพอ	2.23	2.48	Negative/Negative	ควรพัฒนา
7) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	2.49	2.79	Negative/Negative	ควรพัฒนา
ค่าเฉลี่ยรวม	2.86	3.29		

จากผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมีน้ำวนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 5.4 ชุมชนควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมในการบริการนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดบริการห้องน้ำ ห้องสุขา จัดให้มีห้องน้ำที่เพียงพอต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว และมีการรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนควรมีการพัฒนาด้านการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่คนในชุมชน การพัฒนาและยกระดับศักยภาพของสินค้าชุมชนเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงที่พักให้มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวและเพื่อเป็นการเพิ่มมาตรฐานการให้บริการแก่ผู้ประกอบการ และในการเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ชุมชนจำเป็นต้องมีจุดให้บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว ที่จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเที่ยว รวมถึงเป็นศูนย์กลางในการสื่อความหมายกับคนที่มาเยือนอย่างเข้าใจกันและให้การอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่จำเป็นในทุกด้าน

ตารางที่ 5.5 สรุปประเด็นศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยที่ควรได้รับการพัฒนา

ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อม ของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน หมื่นไวย	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ		ผลต่างค่าเฉลี่ยราย ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
	นักท่องเที่ยว ชาวไทย (n=392)	คนในชุมชน (n=303)		
1) ประสิทธิภาพของระบบการ การจัดขยะมูลฝอย	3.71	3.36	Negative/Negative	ควรพัฒนา
2) ประสิทธิภาพของระบบการ บำบัดน้ำเสีย	3.83	3.00	Positive/Negative	ควรพัฒนา
3) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มียุงกัดกระจาย	3.90	3.78	Positive/Positive	
ค่าเฉลี่ยรวม	3.82	3.38		

จากผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย ดังแสดงในตารางที่ 5.5 สิ่งที่ชุมชนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาแม้ประเด็นดังกล่าวจะมีศักยภาพในระดับมาก นั่นคือ ประสิทธิภาพของระบบการจัดการขยะมูลฝอย ควรมีการส่งเสริมการลดปริมาณขยะจากกิจกรรมการท่องเที่ยว และขยะที่เกิดจากการใช้สอยในชีวิตประจำวัน รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสียที่ปล่อยลงแหล่งน้ำสาธารณะ นอกจากนี้เพิ่มการวางแผนในด้านของผลกระทบที่จะตามมาจากการท่องเที่ยวทั้งในด้านขยะ มลพิษ และการทำลายสภาพแวดล้อมที่จะมาจากการท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.6 สรุปประเด็นศักยภาพด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวที่ควรได้รับการพัฒนา

ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียง ของแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ		ผลต่างค่าเฉลี่ยราย ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
	นักท่องเที่ยว ชาวไทย (n=392)	คนใน ชุมชน (n=303)		
1) การประชาสัมพันธ์แหล่ง ท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและ ต่อเนื่อง	3.81	3.53	Negative /Positive	ควรพัฒนา
2) พื้นที่ที่ได้รับความสนใจจาก นักท่องเที่ยว	4.00	3.97	Positive/Positive	

ตารางที่ 5.6 (ต่อ)

ศักยภาพด้านความมีชื่อเสียง ของแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ		ผลต่างค่าเฉลี่ยราย ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
	นักท่องเที่ยว	คนใน		
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)		
3) แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	3.97	3.93	Positive/Positive	
ค่าเฉลี่ยรวม	3.93	3.81		

จากผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 5.6 สิ่งที่ชุมชนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาคือคุณภาพของข้อมูลที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ต้องครบถ้วนชัดเจน มีคุณภาพและการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย และควรเพิ่มข้อมูลการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในรูปแบบของภาษาต่างประเทศด้วยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน

ตารางที่ 5.7 สรุปประเด็นศักยภาพด้านการบริหารจัดการที่ควรได้รับการพัฒนา

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ	ค่าเฉลี่ยศักยภาพรายข้อ		ผลต่างค่าเฉลี่ยราย ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
	นักท่องเที่ยว	คนใน		
	ชาวไทย (n=392)	ชุมชน (n=303)		
1) แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์	4.14	2.84	Positive/Negative	ควรพัฒนา
2) ความพร้อมในการจัดการด้าน ประปา	4.14	3.42	Positive/Negative	ควรพัฒนา
3) ความพร้อมในการจัดการด้าน ไฟฟ้า แสงสว่าง	4.08	3.85	Negative /Positive	ควรพัฒนา
4) ความพร้อมของระบบ โทรคมนาคม (สัญญาณ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ)	4.14	4.28	Positive/Positive	
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	3.59		

จากผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านการบริหารจัดการ ดังแสดงในตารางที่ 5.7 สิ่งที่ชุมชนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา คือ แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ ควรเพิ่มเครื่องมือในระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสืบค้นข้อมูล เพิ่มจำนวนสื่อประชาสัมพันธ์และแผนที่การเดินทางท่องเที่ยวให้เพียงพอกับความต้องการ ทำให้นักท่องเที่ยวค้นหาได้ง่าย โดยเฉพาะการค้นหาข้อมูลแบบออนไลน์ ภายในชุมชนควรเพิ่มศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวให้กระจายตัวและครอบคลุมสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในส่วนของระบบสาธารณูปโภคด้านประปา ไฟฟ้า และแสงสว่างนั้น นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนเห็นว่ามีความพร้อม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยรวม ศักยภาพในด้านนี้จำเป็นต้องได้รับการจัดการ พัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นเนื่องจากเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีมาตรฐานและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง

ตารางที่ 5.8 สรุปประเด็นศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ควรได้รับการพัฒนา

ศักยภาพด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย ศักยภาพรายข้อ คนในชุมชน (n=303)	ผลต่างค่าเฉลี่ยราย ข้อกับค่าเฉลี่ยรวม	แนวทางการพัฒนา ศักยภาพ
1) มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่	3.25	Negative	ควรพัฒนา
2) มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว	3.26	Negative	ควรพัฒนา
3) มีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว	3.21	Negative	ควรพัฒนา
4) มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแม้จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	3.84	Positive	
5) ชุมชนรู้สึกพึงพอใจเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	4.41	Positive	
ค่าเฉลี่ยรวม	3.59		

จากผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวยด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 5.8 ที่แสดงให้เห็นว่ามีศักยภาพในระดับมากทุกด้านนั้น แต่มีบางประเด็นที่ศักยภาพต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวม ดังนั้นเพื่อให้ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวใน

อนาคต และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการรับนักท่องเที่ยวเกินขีดความสามารถของชุมชน ชุมชนควรมีการกำหนดจำนวนของนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดช่วงระยะเวลาของการเยี่ยมชมที่เหมาะสมไม่รบกวนคนในพื้นที่ พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทั้งในด้านทักษะของการนำเที่ยวและการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้คนในพื้นที่เป็นเจ้าบ้านที่ดีเพื่อสร้างความประทับใจและเป็นการเตรียมพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน หรือชุมชนนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวโดยแบ่งเป็นข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย และข้อเสนอแนะระดับชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1) พัฒนาปรับปรุงและบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยวในตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว
- 2) พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เพื่อให้เกิดความหลากหลายและต่อเนื่องตลอดทั้งปี
- 3) พัฒนาปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน
- 4) พัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว
- 5) ปรับปรุงระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน การจัดการขยะ เสียง และฝุ่นให้มีประสิทธิภาพ
- 6) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาให้มากยิ่งขึ้น
- 7) กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

5.4.2 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดนโยบายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังนี้

- 1) การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต โดยการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาชุมชน ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อต่อยอดให้กลายเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนในอนาคต
- 2) องค์กรภาคีภาครัฐและเอกชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม งบประมาณ หรือโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น
- 3) ควรมีการจัดกิจกรรม จัดอบรม หรือส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจผลกระทบด้านบวกและลบ รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชน และการดูแล รักษา การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และให้มีการขับเคลื่อนไปอย่างต่อเนื่อง
- 4) สนับสนุนให้มีการศึกษาและวิจัยด้านการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน

5.4.3 ข้อเสนอแนะระดับชุมชน

- 1) ควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชน การจัดตั้งกลุ่มชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดขึ้นต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- 2) ควรหาโอกาสไปเยี่ยมเยือนชุมชนอื่น หรือการศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และศึกษาแนวคิด แนวปฏิบัติด้านการท่องเที่ยวของชุมชนอื่น เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน และเป็นการสร้างสัมพันธ์อันดีกับชุมชนอื่น และเป็นการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ท่องเที่ยวเชื่อมโยง
- 3) ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้ามาช่วยเหลือเป็นพี่เลี้ยง ช่วยให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่เป็นการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เพื่อให้ชุมชนขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของตนเองได้

5.4.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น
- 2) การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว
- 3) การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบที่พักที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชน และเป็นการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ดุงศรีแก้ว. (2549). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาเฉพาะกรณี : บ้านวังน้ำหมอก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- กฤษดา ยะการ. (2543). ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จารุจน์ กลิ่นดีป्ली. (2541). การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: อุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฉัตรมฤณ พิชัยกมลฉัตร. (2550). การประเมินศักยภาพและการวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชววิทย์ ศิริเวชกุล. (2544). การท่องเที่ยวเชิงชุมชนและการจัด Homestay. จุลสารการท่องเที่ยว. 20 (2): 55.
- ณัฐกฤตย์ เอกวรรณัง. (2553). การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ดร.รชนี เอมพันธ์. (2545). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2546). การประเมินศักยภาพของทรัพยากรนันทนาการ ในเอกสารประกอบการสอนวิชา 301442 การวางแผนและออกแบบอุทยานและพื้นที่นันทนาการ. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนภูมิ ปองเสงี่ยม และนิรมล จันทน์แย้ม. (2559). การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ครั้งที่ 1 (The 1st RUSNC).
- นราวดี บัวขวัญ วนิดา เพ็ชรลมูล และภักกุล ตรีพันธ์. (2559). โครงการย่อยที่ 1: ชีตความสามารถในการรองรับของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานียะลา และนราธิวาส) (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

นาตยา ธนพลเกียรติ. (2547). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นิตา ชัชกุล. (2555). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิออน ศรีสมยง. (2552). การสำรวจทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการตัดสินใจไปท่องเที่ยวในจังหวัดภาคใต้ที่ประสบภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

_____. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.

_____. (2555). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เพ็รน์ข้าหลวง พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี. (2556). การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโดนและบ้านโดนปานัน อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล. วารสารสุทธิปริทัศน์. 27(83), 97-112.

ปองพล ธวัชหทัยกุล ชัชฎารัตน์ มุกดา และวศิรินทร์ วาริเศกตสุวรรณ. (2550). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.): วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา.

พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ

พระมหาบุญพิเชษฐ์ จันทร์เมือง. (2553). การจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พระมหาสุทนต์ ออบุ่น. (2541). การศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศึกษาเฉพาะกรณี: เส้นทางสายลำน้ำกก. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

มธุรส ปราบไพร. (2545). โสมสเด็จกับการจัดการเชิงนิเวศ. วารสารธุรกิจท่องเที่ยว. 15(3), 28.

มนัส สุวรรณ. (2538). นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ยุทธ ไถยวรรณ. (2550). หลักการทำวิจัยและการทาวิตยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- ยูวดี นิรัตน์ตระกูล. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- รวงทอง ชัยประสพ. (2549). การสำรวจศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วินิจ วีรยางกูร. (2551). การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. ภาควิชาบริหารธุรกิจคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิภา ศรีระทุ. (2551). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. (2550). ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 286. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2547). โครงการการศึกษาจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยว เมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สุภาภรณ์ หาญทอง. (2543). ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง. ภาคนิพนธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- โสภณ สุขสำอางค์. (2555). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม กรณีศึกษา:ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ตำบลลุ่มปพาน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). จำนวนประชากรและบ้าน จำแนกเป็นรายอำเภอ และรายตำบล จังหวัดนครราชสีมา (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2561, จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/districtList/S010107/th/47.htm>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย. (2560). ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.saomeaunwai.go.th/info.php?cat=13>.
- เอกสิทธิ์ีสดุ แก้ว. (2549). การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและการจัดการของชุมชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

- Buhalis, D. (2000). *Strategic use of information technologies in the tourism industry*. *Tourism Management*. Essex: Pearson Education.
- Carmen, M.I. (2009). The importance planning of public relations in tourist organizations' communication. *Management*, 12(2), 239-248.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Technique* (3rd ed). John Wiley & Sons, Inc., New York.
- Dodds, Rachel & Butler, Richard. (2010). Barriers to implementing Sustainable Tourism Policy in Mass Tourism Destinations. *Tourismos*. 5.
- Jeerawattanapong, P. (2007). *Public Participation in the Administration of Eco-Tourism in Area under Jurisdiction of Khaopra Tambon Administrative Organization, Rattaphum District, Songkhla*. Master's thesis Khonkaen University, Khonkaen.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lawson, F. & Baud Bovy, M. (1977). *Tourism and recreational development*. Architectural press, London.
- Leong, F. TL. & Austin, J. T. (1996). *The psychology research handbook: A guide for graduate students and research assistants*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- McIntosh, R.W. & Goeldner, C.R. (1986). *Tourism: Principles* (5th ed). Practices and Philosophies, John Wiley & Sons, New York.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I.H. (1994). The assessment of reliability. *Psychometric Theory*, 3(1), 248-292.
- Richardson, J.T.E. 2005. Instruments for obtaining student feedback: a review of the literature. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 30(4), 387-415.
- Robinson, J. P., Shaver, P. R., & Wrightsman, L. S. (1991). Criteria for scale selection and evaluation. *Measures of Personality and Social Psychological Attitudes*, 1(3), 1-16.
- Tiapaiboon, Phattanakan. (2014). *Potential of Community Based Ecotourism at Hua-Noun Wat Community, Mae-Tom Sub-District, Bangkum District, Songkla Province*. Master of Science in Environmental Management, Prince of Songkla University

ภาคผนวก

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ภาคผนวก 1

ข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมีน้ำไว อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา
จากผลการวิเคราะห์ SWOT

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากผลการวิเคราะห์ SWOT

S (Strength) จุดแข็งหรือจุดเด่น

- การท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย สามารถกระทำได้ในทุกฤดูกาล
- กิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว เช่น เทศกาลขนมจีนประโดก กิจกรรมการทำเส้นขนมจีน การเยี่ยมชมอุโบสถกลางน้ำ 300 ปี เป็นกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงและผูกพันกับท้องถิ่นและวิถีดั้งเดิม
- กิจกรรมท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน
- แหล่งท่องเที่ยว เช่น อุโบสถเก่ากลางน้ำ อายุ 300 ปี บ้านโบราณเรือนแม่ศรี และกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น เที่ยวชมภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีนประโดก และน้ำยาประโดก เทศกาลขนมจีนโคราช มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์
- การเดินทางโดยรถโดยสารสาธารณะ เช่นสองแถว มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ตุ๊กตุ๊ก เข้าสู่ชุมชน ความสะดวกสบาย
- ชุมชนอยู่ใกล้เมือง เดินทางสะดวกและมีความปลอดภัย
- ราคาของอาหารในชุมชนมีราคาเหมาะสม
- มีระบบสาธารณูปโภคที่ดีเยี่ยม ได้แก่ ไฟฟ้า แสงสว่าง ประปา สัญญาโทรศัพท์เคลื่อนที่
- ชุมชนตั้งอยู่ในจุดใกล้ตัวเมือง สามารถสัญจรไปมาได้สะดวก
- ประชาชนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยว

W (Weakness) จุดอ่อนและจุดด้อย

- ถนนและเส้นทางภายในชุมชนยังมีสภาพที่ไม่ดีนัก
- ข่ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวไม่ชัดเจน
- สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องสุขา และจุดจอดรถ ไม่ได้มีการจัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจเข้าห้องน้ำในร้านอาหาร นักท่องเที่ยวอาศัยจุดรถได้ตามข้างทางเท่านั้น ซึ่งจะมีไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะช่วงเวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน

ขาดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ที่พักในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นอพาร์ทเมนต์หรือหอพัก เนื่องจากชุมชนใกล้กับสถานศึกษา

- ไม่มีแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของชุมชน
- มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์น้อย ทำให้คนไม่ค่อยรู้จัก
- มีปัญหาในเรื่องภูมิทัศน์จากการจัดการขยะ น้ำเสียที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
- ขาดจุดให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว และข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่ยังมีอยู่อย่างจำกัด

- ขาดบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่จะมาให้บริการนักท่องเที่ยวได้
- ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวขาดการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า
- ขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ความเข้าใจในภาษาต่างประเทศ
- การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ยังมีน้อยและขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
- ขาดการอนุรักษ์และจัดการด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตให้เกิดความยั่งยืน

O (Opportunity) โอกาสในการพัฒนา

- สถาบันการศึกษาในจังหวัดเข้าไปทำการวิจัยในด้านต่างๆ ซึ่งทำให้ชุมชนได้รับแนวทางและโอกาสในการพัฒนาในด้านต่างๆ
- โอกาสการสร้างงานสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในชุมชน
- โอกาสในการดึงประชากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว
- การมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณ และกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนจะสร้างโอกาสในการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว
- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญและสนับสนุนการท่องเที่ยวในชุมชน

T (Threat) อุปสรรค

- มีการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงเพราะมีแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณตัวเมืองและใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก
- มีปัญหาเรื่องค่าครองชีพที่สูง ทำให้คนละทิ้งอาชีพดั้งเดิมของชุมชนไปทำงานในภาคส่วนอื่นที่ให้รายได้ตอบแทนสูงกว่า
- ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐที่เพียงพอ ถูกจำกัดงบประมาณการพัฒนาการท่องเที่ยว
- ปัญหาทางด้านความคิดความไม่เข้าใจของคนในชุมชนบางส่วนที่มองว่าการท่องเที่ยวในพื้นที่ทำให้เกิดความเสียหาย
- ปัญหาด้านผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพต่อชุมชนอันเนื่องมาจากไม่มีการจำกัดจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่
- การแข่งขันและแย่งชิงนักท่องเที่ยวของพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง

ภาคผนวก 2

แบบสอบถาม

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

แบบสอบถาม

“ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ภูมิศึกษาที่ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของนักท่องเที่ยว ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. การตอบแบบสอบถามนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภาววิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ ทุกตอน เพื่อให้การวิจัยนี้มีความเที่ยงตรงและเกิดประโยชน์แท้จริง โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

2. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับ การนำเสนอผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวมเท่านั้น

หากผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถามชุดนี้ โปรดติดต่อ ดร.กมลทรรศน์ นวลอนันต์ สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา หมายเลขโทรศัพท์ 044-009009 และ E-mail kamonthat.n7@gmail.com

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัย

***คุณเคยมาท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวยหรือไม่

_____ เคย

_____ ไม่เคย

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของทรัพยากรในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยพื้นที่จะต้องมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการบริหารจัดการที่ดี

การประเมินศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรมด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร และด้านบริหารและจัดการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

- Q1 เพศ 1. ชาย 2. หญิง
- Q2 อายุ 1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 20-30 ปี 3. 31-40 ปี
 4. 41-50 ปี 5. 51-60 ปี 6. 61 ปีขึ้นไป
- Q3 สถานภาพการสมรส
 1. โสด 2. สมรส 3. อื่นๆ
- Q4 ระดับการศึกษา
 1. มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า 2. อนุปริญญา
 3.ปริญญาตรี 4. สูงกว่าปริญญาตรี
 5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- Q5 อาชีพหลัก
 1. รับราชการ/พนักงานหรือลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ
 2. พนักงานหรือลูกจ้างในหน่วยงานเอกชน
 3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 4. นักธุรกิจ/เจ้าของกิจการ
 5. แม่บ้าน/พ่อบ้าน
 6. นักเรียน/นักศึกษา
 7. เกษียณอายุ
 8. อื่น ๆ โปรดระบุ
- Q6 ระดับรายได้ต่อเดือน
 1. ไม่มีรายได้ 2. ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท
 3. 10,001 – 20,000 บาท 4. 20,001 – 30,000 บาท
 5. 30,001 – 40,000 บาท 6. 40,001 – 50,000 บาท
 7. 50,001 บาท ขึ้นไป

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Q7 ภูมิภาค

1. ภาคอีสาน 2. ภาคกลาง
3. ภาคตะวันออก 4. ภาคเหนือ
5. ภาคใต้ 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ระดับความคิดเห็นที่ตรงกับท่านมากที่สุด

Q8 ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	ระดับของศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
Q8.1a ด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย					
1) มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล	5	4	3	2	1
2) มีความผูกพันกับท้องถิ่น	5	4	3	2	1
3) มีความกลมกลืนกับวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่	5	4	3	2	1
4) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม	5	4	3	2	1
5) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	5	4	3	2	1
6) มีความดึงดูดใจ	5	4	3	2	1
7) ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
Q8.1b ความหลากหลายและน่าดึงดูดใจ: (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต)					
1) อุโบสถเก่ากลางน้ำอายุ 300 ปี วัดหมื่นไวย	5	4	3	2	1
2) บ้านโบราณเรือนแม่ศรี หรือบ้านสวนแม่ศรี	5	4	3	2	1
3) เทศกาลขนมจีนประโตคโคงวาช	5	4	3	2	1
4) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีน และน้ำยาประโตค	5	4	3	2	1
5) การรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น	5	4	3	2	1
Q8.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย					
1) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
2) จุดบริการห้องน้ำ ห้องสุขา	5	4	3	2	1
3) จุดบริการ/สถานที่จอดรถ	5	4	3	2	1
4) ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์)	5	4	3	2	1
5) ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มที่ถูกสุขลักษณะ	5	4	3	2	1
6) ความเหมาะสมของราคาที่พักและอาหาร	5	4	3	2	1
7) ร้านขายของที่ระลึกที่มีมาตรฐาน และเพียงพอ	5	4	3	2	1
Q8.3 ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย					
1) ประสิทธิภาพของระบบการจัดการขยะมูลฝอย	5	4	3	2	1

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	ระดับของศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2) ประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย	5	4	3	2	1
3) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีการปนเปื้อนกระจาย	5	4	3	2	1
Q8.4 ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว					
1) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง	5	4	3	2	1
2) พื้นที่ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
3) แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	5	4	3	2	1
Q8.5 ด้านการบริหารจัดการ					
1) แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์	5	4	3	2	1
2) ความพร้อมในการจัดการด้านประปา	5	4	3	2	1
3) ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสงสว่าง	5	4	3	2	1
4) ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ)	5	4	3	2	1

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

แบบสอบถาม

“ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กรณีศึกษาที่ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจากมุมมองของชุมชน ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนหมื่นไวยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. การตอบแบบสอบถามนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ ทุกตอน เพื่อให้การวิจัยนี้มีความเที่ยงตรงและเกิดประโยชน์แท้จริง โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

2. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับ การนำเสนอผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวมเท่านั้น

หากผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถามชุดนี้ โปรดติดต่อ ดร.กมลทรรศน์ นวลอนันต์ สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา หมายเลขโทรศัพท์ 044-009009 และ E-mail kamonthat.n7@gmail.com

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของทรัพยากรในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยพื้นที่จะต้องมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการบริหารจัดการที่ดี

การประเมินศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรมด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร และด้านบริหารและจัดการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

- Q1 เพศ 1. ชาย 2. หญิง
- Q2 อายุ 1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 20-30 ปี 3. 31-40 ปี
 4. 41-50 ปี 5. 51-60 ปี 6. 61 ปีขึ้นไป
- Q3 สถานภาพการสมรส
 1. โสด 2. สมรส 3. อื่นๆ
- Q4 ระดับการศึกษา
 1. มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า 2. อนุปริญญา
 3.ปริญญาตรี 4. สูงกว่าปริญญาตรี
 5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- Q5 อาชีพหลัก
 1. รับราชการ/พนักงานหรือลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ
 2. พนักงานหรือลูกจ้างในหน่วยงานเอกชน
 3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 4. นักธุรกิจ/เจ้าของกิจการ
 5. แม่บ้าน/พอบ้าน
 6. นักเรียน/นักศึกษา
 7. เกษียณอายุ
 8. อื่น ๆ โปรดระบุ
- Q6 ระดับรายได้ต่อเดือน
 1. ไม่มีรายได้ 2. ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท
 3. 10,001 – 20,000 บาท 4. 20,001 – 30,000 บาท
 5. 30,001 – 40,000 บาท 6. 40,001 – 50,000 บาท
 7. 50,001 บาท ขึ้นไป

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

Q7 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ระดับความคิดเห็นที่ตรงกับท่านมากที่สุด

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	ระดับของศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
Q7.1.1 ด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย					
8) มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล	5	4	3	2	1
9) มีความผูกพันกับท้องถิ่น	5	4	3	2	1
10) มีความกลมกลืนกับวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่	5	4	3	2	1
11) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม	5	4	3	2	1
12) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	5	4	3	2	1
13) มีความดึงดูดใจ	5	4	3	2	1
14) ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
Q7.1.2 ด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ: (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ชุมชนนิยมประเพณีและวิถีชีวิต)					
1) อุโบสถเก่ากลางน้ำอายุ 300 ปี วัดหมื่นไวย	5	4	3	2	1
2) บ้านโบราณเรือนแม่ศรี หรือบ้านสวนแม่ศรี	5	4	3	2	1
3) เทศกาลขนมจีนประโดกโคราช	5	4	3	2	1
4) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีน และน้ำยาประโดก	5	4	3	2	1
5) การรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น	5	4	3	2	1
Q7.2 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย					
1) ถนน และเส้นทางการคมนาคมเข้าสู่ชุมชน	5	4	3	2	1
2) ป้ายบอกทาง	5	4	3	2	1
3) รถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ชุมชน (เช่น สองแถว มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ตุ๊กตุ๊ก สามล้อ เป็นต้น)	5	4	3	2	1
4) ความปลอดภัยในการเดินทาง	5	4	3	2	1
Q7.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย					
8) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
9) จุดบริการห้องน้ำ ห้องสุขา	5	4	3	2	1
10) จุดบริการ/สถานที่จอดรถ	5	4	3	2	1
11) ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์)	5	4	3	2	1
12) ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มที่ถูกสุขลักษณะ	5	4	3	2	1
13) ความเหมาะสมของราคาที่พักและอาหาร	5	4	3	2	1
14) ร้านขายของที่ระลึกที่มีมาตรฐาน และเพียงพอ	5	4	3	2	1
Q7.4 ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย					

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	ระดับของศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4) ประสิทธิภาพของระบบการการจัดขยะมูลฝอย	5	4	3	2	1
5) ประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย	5	4	3	2	1
6) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีการทิ้งกระจาย	5	4	3	2	1
Q7.5 ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว					
4) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง	5	4	3	2	1
5) พื้นที่ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
6) แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	5	4	3	2	1
Q7.6 ด้านการบริหารจัดการ					
5) แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์	5	4	3	2	1
6) ความพร้อมในการจัดการด้านประปา	5	4	3	2	1
7) ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสงสว่าง	5	4	3	2	1
8) ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ)	5	4	3	2	1
Q7.7 ด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว					
1) มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่	5	4	3	2	1
2) มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
3) มีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
4) มีความรู้ ☐ สักปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ☐ สิ้นแม้จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	5	4	3	2	1
5) ชุมชนรู้สึกพึงพอใจเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	5	4	3	2	1

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนหมื่นไวยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

Q8 คำชี้แจง/ปรกติ เครื่องหมาย ในช่อง ที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

Q8.1 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมื่นไวยในด้านการท่องเที่ยวในระยะเวลาที่ผ่านมาหรือไม่

ร่วม

ไม่ได้ร่วม (ข้ามไปตอบข้อ Q8.3)

Q8.2 หากท่านได้เข้ามีส่วนร่วมฯ ท่านมีส่วนร่วมในลักษณะใดบ้าง

การมีส่วนร่วม	ร่วม	ไม่ร่วม
1) ร่วมคิดร่วมประชุม		
2) ร่วมวางแผน		
3) ร่วมตัดสินใจ		
4) ร่วมทำ		
5) ร่วมติดตามประเมินผล		
6) ร่วมให้การสนับสนุน		
7) ร่วมในลักษณะอื่นๆ (โปรดระบุ).....		

Q8.3 ท่านยินดีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมื่นไวยเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระยะต่อไปหรือไม่

ร่วม ไม่แน่ใจ ไม่ร่วม

Q8.4 หากท่านยินดีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมื่นไวยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ท่านคาดว่าจะให้ความร่วมมือในด้านใด

คำชี้แจง: โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ท่านคาดหวัง

5 คาดหวังจะสามารถให้ความร่วมมือได้มากที่สุด

2 คาดหวังจะสามารถให้ความร่วมมือได้ระดับน้อย

4 คาดหวังจะสามารถให้ความร่วมมือได้มาก

1 คาดหวังจะสามารถให้ความร่วมมือได้ระดับน้อยที่สุด

3 คาดหวังจะสามารถให้ความร่วมมือได้ระดับปานกลาง

กิจกรรมที่คาดว่าจะมีส่วนร่วม	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1) ร่วมคิดร่วมประชุม					
2) ร่วมวางแผน					
3) ร่วมตัดสินใจ					
4) ร่วมทำ					
5) ร่วมติดตามประเมินผล					
6) ร่วมให้การสนับสนุน					
7) ร่วมในลักษณะอื่นๆ (โปรดระบุ).....					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก 3

ผลการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย (Content Validity)

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ	หน่วยงาน	ความเชี่ยวชาญ
1. ดร.ภัทรลภา บุตรดาเลิศ	สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา	การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม
2. อ.สุจิตรา จำปาศรี	สาขาวิชาบริหารธุรกิจ การตลาด คณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา	การตลาดบริการ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว
3. อ.นพดล เพิ่มสมบูรณ์	สาขาวิชาบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา	การจัดการทรัพยากร มนุษย์ในอุตสาหกรรม บริการ

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย

ประเด็นคำถามศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมีนไวย	1	2	3	คะแนนรวมรายข้อ	ค่าเฉลี่ยคะแนน
ด้านคุณค่าของการท่องเที่ยวในชุมชนหมีนไวย					
15) มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล	1	0	1	2	0.7
16) มีความผูกพันกับท้องถิ่น	1	1	1	3	1
17) มีความกลมกลืนกับวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่	1	1	1	3	1
18) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม	1	1	1	3	1
19) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	1	1	1	3	1
20) มีความดึงดูดใจ	1	1	1	3	1
21) ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	3	1
ด้านคุณค่าและความน่าดึงดูดใจ: (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต)					
6) อุโบสถเก่ากลางน้ำอายุ 300 ปี วัดหมีนไวย	1	1	1	3	1
7) บ้านโบราณเรือนแม่ศรี หรือบ้านสวนแม่ศรี	1	1	1	3	1
8) เทศกาลขนมจีนประโดกโคราช	1	1	1	3	1

ประเด็นคำถามศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย	1	2	3	คะแนนรวมรายข้อ	ค่าเฉลี่ยคะแนน
9) ภูมิปัญญาการทำเส้นขนมจีน และน้ำยาประโศก	1	1	1	3	1
10) การรับประทานขนมจีนที่ร้านอาหารท้องถิ่น	1	1	0	2	0.7
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย					
5) ถนน และเส้นทางการคมนาคมเข้าสู่ชุมชน	1	1	1	3	1
6) ป้ายบอกทาง	1	1	1	3	1
7) รถโดยสารสาธารณะเข้าสู่ชุมชน (เช่น สองแถว มอเตอร์ไซค์รับจ้าง ตุ๊กตุ๊ก สามล้อ เป็นต้น)	1	1	1	3	1
8) ความปลอดภัยในการเดินทาง	1	1	1	3	1
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนหมื่นไวย					
1) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1
2) จุดบริการห้องน้ำ ห้องสุขา	1	1	1	3	1
3) จุดบริการ/สถานที่จอดรถ	1	1	1	3	1
4) ที่พักมาตรฐาน (เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์)	1	1	1	3	1
5) ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มที่ถูกสุขลักษณะ	1	1	1	3	1
6) ความเหมาะสมของราคาที่พักและอาหาร	0	1	1	2	0.7
7) ร้านขายของที่ระลึกที่มีมาตรฐาน และเพียงพอ	1	1	1	3	1
ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหมื่นไวย					
7) ประสิทธิภาพของระบบการจัดการขยะมูลฝอย	1	1	1	3	1
8) ประสิทธิภาพของระบบการบำบัดน้ำเสีย	1	1	1	3	1
9) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจาย	1	1	1	3	1
ด้านความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว					
7) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง	1	1	1	3	1
8) พื้นที่ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1
9) แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	1	1	1	3	1
ด้านการบริหารจัดการ					
9) แหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์	0	1	1	2	0.7
10) ความพร้อมในการจัดการด้านประปา	1	1	1	3	1

ประเด็นคำถามศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย	1	2	3	คะแนนรวมรายชื่อ	ค่าเฉลี่ยคะแนน
11) ความพร้อมในการจัดการด้านไฟฟ้า แสงสว่าง	1	1	1	3	1
12) ความพร้อมของระบบโทรคมนาคม (สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ)	1	1	1	3	1
รวม	31	32	32	95	0.96

ประเด็นคำถามเพิ่มเติมที่ใช้วัดความคิดเห็นของคนในชุมชน

ประเด็นคำถามศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมื่นไวย	1	2	3	คะแนนรวมรายชื่อ	ค่าเฉลี่ยคะแนน
ด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว					
6) มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่	1	1	1	3	1
7) มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1
8) มีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1
9) มีความรู้ ☐ สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ☐ สิ้นแม้จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	1	1	1	3	1
10) ชุมชนรู้สึกพึงพอใจเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	1	1	1	3	1
หากท่านได้เข้ามีส่วนร่วมฯ ท่านมีส่วนร่วมในลักษณะใดบ้าง					
8) ร่วมคิดรวมประชุม	1	1	1	3	1
9) ร่วมวางแผน	1	1	1	3	1
10) ร่วมตัดสินใจ	1	1	1	3	1
11) ร่วมทำ	1	1	1	3	1
12) ร่วมติดตามประเมินผล	1	1	1	3	1
13) ร่วมให้การสนับสนุน	1	1	1	3	1
14) ร่วมในลักษณะอื่นๆ (โปรดระบุ).....	1	1	0	2	0.7
รวม	12	12	11	35	0.97

[1 = แน่ใจว่าคำถามนี้สอดคล้องตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด, 0 = ไม่แนใจว่าคำถามนี้สอดคล้องตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด, -1 = แน่ใจว่าคำถามนี้ไม่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ประวัติย่อ นักวิจัย

ชื่อ	นางกมลพรรณ นวลอนันต์
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จาก มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2542 Master's Degree สาขาวิชา Tourism Management จากมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2545 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2559
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (พ.ศ. 2547 – ปัจจุบัน)

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา